

Ion Luca Caragiale:

Az elveszett levél

Vígjáték négy felvonásban

1884

Fordította:

Sepródi Kiss Attila

A fordítás az Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó

1952-es kiadása alapján készült

Szereplők:

TIPĂTESCU, ȘTEFAN, megyei prefektus

DANDANACHE, AGAMIȚĂ, 48-as, öreg harcos

TRAHANACHE, ZAHARIA, az Állandó Bizottság, a Választási és Iskola Bizottság, a Mezőgazdasági Bizottmány, valamint más bizottságok és bizottmányok elnöke.

FARFURIDI, TACHE, a fent említett bizottságok és bizottmányok tagja.

BRÎNZOVENESCU, ügyvéd, Farfuridi barátja.

CAȚAVENCU, NAE, ügyvéd, a Kárpátok Harsonája című napilap igazgató tulajdonosa, a Román Gazdasági Hajnal Enciklopedikus Szövetkezeti Egylet alapító elnöke.

IONESCU, néptanító, a fent említett lap munkatársa és az egylet tagja.

POPESCU, szintén néptanító.

PRISTANDA, GIȚĂ, városi rendőr

RÉSZEG POLGÁR

ZOE, Trahanache felesége.

GYEREK

VÁLASZTÓK, POLGÁROK, KÖZÖNSÉG

Történik napjainkban egy hegyvidéki megyeszékhelyen.

I.FELVONÁS

Szépen berendezett nappali. A hátsó falon nagy ajtó, mellette két francia ablak. Jobb hátul és bal elől ajtó. Baloldalt, az előtérben kanapé és fotel.

1. Jelenet

Tipătescu, háziköntösben, kezében a Kárpátok Harsonájával idegesen sétál; Pristanda kissé hátrább az ajtónál a kardjára támaszkodva áll.

- TIPĂTESCU** *(Éppen befejezi egy idézet olvasását)* “Gyalázat városunkra, hogy egyetlen embertől megfélemlítve remeg!... Szégyen a kormányra is, amiért az ország egyik legkiecsébb megyéjét prédaként egy vámpír karmaiba löki!”...
(Felháborodással) Én vámpír, mi?... Röhej!
- PRISTANDA** *(Hasonlóan)* Tisztára röhej! Pardon és bocsánat, hogy megkérdem, Fănică naccsás úr, de... bampír... mit jelent az, hogy bampír?
- TIPĂTESCU** Egy olyan... aki a nép vérét szívja... Én? Én szívom a nép vérét?
- PRISTANDA** Ön a nép vérét szíjja?... Szűzmáriám!
- TIPĂTESCU** Gazember!
- PRISTANDA** Tisztára gazember!
- TIPĂTESCU** Mocsok!
- PRISTANDA** Tisztára mocsok!
- TIPĂTESCU** Na, de úgyse választják meg!
- PRISTANDA** Nem választjuk meg!
- TIPĂTESCU** Hiába minden! Az egész hantopológiai egylet, az összes tanító... samfu az egész! Ha nem... leahyom a fél... fejemet vágni...
- PRISTANDA** Én... Én is!
- TIPĂTESCU** Na, de végül is hagyjuk ezt! A kutya csak kutya marad! Ugat, de a karaván halad!
- PRISTANDA** Tisztára kutya!
- TIPĂTESCU** Elkezdted mesélni azt a tegnapi esti történetet. *(Leül)*
- PRISTANDA** S ahogy mondám, tegnap este, evés után elszundítottam, de csak egy percre, mert tudja a naccsás úr, milyen a szolgálat... a szegény rendőrnek ebéd ideje sincs, nincs béosztása fekvésre-kelésre, se evésre-ivásra... mint minden rendes keresztyénnek...
- TIPĂTESCU** Így igaz!
- PRISTANDA** S mit szóljak én? Nehéz! Nagyon nehéz, jelentem alássan... Naccsalád és minimálbér - a köccségvetés szerint, jelentem alássan. Mondogatja is a feleségem: “Te, kérd meg szépen a prefekduzs urat, emelje meg a fizetésedet, te, mert teljesen tönkre megyünk...” Kilenc család, naccságos úr, jelentem alássan! Egy szállal se kevesebb... Az államnak fogalma sincs, miből él az ember, csak az adót vasalja be; de honnét? Kilenc család, és havi nyolcvan lej; naccsalád és minimálbér - a köccségvetés szerint.
- TIPĂTESCU** *(Mosolyogva)* Szó se róla, a költségvetés szerint...! De te nem vagy egy

- elveszett gyerek, Ghiță? Leakasztasz te itt-ott egyet s mást; csurran-cseppen!... na, hagyd csak, mert tudjuk mi!
- PRISTANDA** Tudja! Már hogyan tudná?! Épp ön, Fănică naccsás úr, jelentem alássan! Pont ön ne tudná!!!
- TIPĂTESCU** És én nem is bánom, ha okosan csinálod; én azt szeretem, ha a közalkalmazott szívvel-lélekkel szolgál... és hithű...
- PRISTANDA** Hithű, Fănică Naccsás úr, jelentem alássan!
- TIPĂTESCU** Szemet hunyok egy-két rongy felett... különösen egy “naccsaládosnál...”
- PRISTANDA** Kilenc lélek, Fănică naccsás úr és minimálbér...
- TIPĂTESCU** “...a köccségvetés szerint!”
- PRISTANDA** Minimál, csókolom a kezét, naccságos úr!
- TIPĂTESCU** Hagyd csak Ghiță, mert a zászlók tegnapelőtt, nem maradtak a nyakadon... jól megnyomtad a plajbászt!
- PRISTANDA** *(Megfelejtkezik magáról, nevet)* Tisztára! *(Észbekap, naivan)* Azazhogy, miféle plajbászt, Fănică naccsás úr?
- TIPĂTESCU** A bizottság negyvennégy zászlót fizetett ki a zsidó kontójára...
- PRISTANDA** *(Naivan)* Igen!
- TIPĂTESCU** És...? Kitűztek negyvennégy zászlót?
- PRISTANDA** *(Nyomatékosan)* Kitűztek, Fănică naccsás úr, kitűztek... Lehet egy-kettőt levert a szél... de kitűzni... kitűzték!
- TIPĂTESCU** Negy-ven-né-gyet?
- PRISTANDA** Szórul-szóra negyvennégyet, naccsás úr!
- TIPĂTESCU** Na, ne hantázz, Ghiță! Nem séta-kocsikáztam én végig kivilágításkor Zaharia bátyámmal és Zoițikával az egész várost? És ő, milyen pajkos a természete, azt mondja? “Számoljuk már meg a Ghiță zászlóit...!”
- PRISTANDA** *(M megbántva)* Mélységesen sajnálom! És éppen Zoițika nassasasszony, akitől... reméltünk... egy kis protekciót várva...
- TIPĂTESCU** De hát ő nem rosszindulatból, csak viccnek szánta. Hiszen tudja, ő is, Zaharia nagyságos úr is, hogy a mi emberünk vagy...
- PRISTANDA** Az öné, Fănică naccsás úr, a Zoițika nassasasszonyé és a Zaharia naccsás úré... Nnnna... és megszámlálták, Fănică naccsás úr?... És ugye, úgy van?... Negyvennégy...
- TIPĂTESCU** Vagy tizennégy, tizenöt...
- PRISTANDA** Nahát, naccsás úr, számoljuk össze; számoljuk össze: kettő a megyeházán...
- TIPĂTESCU** Kettő
- PRISTANDA** Kettő a Február 11.-e téren...
- TIPĂTESCU** Négy...
- PRISTANDA** *(Gondolataiban keresgél)* Kettő a városházán...
- TIPĂTESCU** Hat...
- PRISTANDA** *(U.a. a játék)* Egy a fiúiskolán...

- TIPĂTESCU** Hét...
- PRISTANDA** Egy a... leányiskolán...
- TIPĂTESCU** Nyolc...
- PRISTANDA** Kettő a Szemmiklós Kantindrálison...
- TIPĂTESCU** Tíz...
- PRISTANDA** Kettő a megyeházán... az tizennégy...
- TIPĂTESCU** A megyeházait már számoltad egyszer;...
- PRISTANDA** Dehogy. Fănică naccsás úr, dehogy, jelentem alássan! *(Lélegzetvétel nélkül, sietve folytatja)* Kettő a városházán, az tizennyóc, négy az iskolákon, az huszonnégy, kettő a Szemmiklós Kantindrálison, azzal harminc...
- TIPĂTESCU** Az a kettőt is számoltad már egyszer; és rosszul is adsz össze... *(Nevet)*
- PRISTANDA** A Jóisten őrizzen, Fănică naccsás úr, jelentem alássan, negyvennégy, fix negyvennégy... Ahogy mondtam, talán egyet-kettőt a szél, vagy ki tudja...?
- TIPĂTESCU** *(Nevetve)* Ghiță, van pofád így a szemembe...
- PRISTANDA** *(Hirtelen hangot vált, alázatos és jámbor)* Naccsalád és minimálbér... a köccségvetés szerint...
- TIPĂTESCU** *(Az órájára pillant)* Na, de hagyjuk a zászlókat, Ghiță...
- PRISTANDA** Tisztára hagyjuk, Fănică naccsás úr.
- TIPĂTESCU** Mondjad már, azt a tegnap esti történetet, mert sietek.
- PRISTANDA** Jól mondja a naccsás úr. Tegnap este, úgy féltizenegykor hazaugrottam, hogy bekapjak valamit, és szundítsak egy percecskét csak úgy ruhásan, mert hóttfáradt voltam! - nem egyéb - a tűzoltástól. Azt mondja a feleségem: "Te Ghiță - má' pardon - vetközz! És úgy feküdj le!" De én: nem! Nekem első a szolgálat; éjjel-nappal csak a szolgálat; tehát felkelek úgy háromnegyed tizenkettőkor, és - má' pardon a szóért! - levetem a mondért, a sapkát és elindulok, csak úgy civilesen... mert első a szolgálat, naccsás úr. Mire nekivágtam lehetett, úgy éjfél után egy óra. Megkerülöm a városházát és elindulok a kertek alatt, hogy az Egyesülés Sorompóhoz érjek. Még el sem érek a kertek alá, s hát, világot látok a Cațavencu úr hátsó ablakain; az ablakok tárva nyitva. A deszkapalánk magas... ha felmászol rá be is lehet lépni az ablakon. S nekem akinek az első gondolatom mindig a szolgálat, mi jut eszembe? Nem árt, ha körülszaglásszuk a mélyen tisztelt portáját... és szép csendesen, mint egy macska felmászok a kerítésre s elkezdek hallgatózni: úgy láttam és hallotta, mindent, mint most engem a naccsás úr, tisztára, mint a színházban.
- TIPĂTASCU** *(Érdeklődve)* És, És?
- PRISTANDA** Kártyáztak.
- TIPĂTESCU** Kik voltak ott?
- PRISTANDA** Kik lettek volna, a tanítók: Ionescu, Popescu és Piripici pópa...
- TIPĂTESCU** A pópa is?
- PRISTANDA** Igen, a pópa és Tăchiță úr, meg Petcuș és Zapisescu... együtt az egész bagázs. A játék a vége felé járhatott... a dohánfüst úgy dőlt kifelé az ablakon, mint

egy gőzhajóból... már csak a pópa és Petcuș verte a balattot. A többiek szóban ültek egymással.

TIPĂTESCU És Cațavencu? Szidott engem?

PRISTANDA Borzalmasan! Önt és a kormányt, Fănică naccsás úr... és... számolgatták a szavazataikat.

TIPĂTESCU A pópa és a tanítók!... a csórésegük...

PRISTANDA Tisztára csórésegük!

TIPĂTESCU Na, hadd csak el, mert adok én nekik szavazatot.

PRISTANDA De tesszen várni, hogy mi történt... Fănică naccsás úr! Cațavencu csak povedál és povedál, és egyszer csak azt mondja: "Fogadok önökkel, egy a száz ellen, hogy olyan valaki fog velünk szavazni, aki még csak eszükbe se jutott, akire, mint a Jóistenre, úgy számít a bámpír - már pardon a szóért, de ott is bampírnak nevezte -, s ha azt a valakit megszereztük, mindenki a zsebünkben lesz... Hallgassák csak meg ezt a levelet... s kivesz a bukszájából egy levélkét... "Ide figyeljenek..." S akkor... az ördögadta pópájának nincs egyéb dolga, ott hagyja a zsupát, s aszongya: "Várj, lelkem, várj... élve temessenek el inkább, minthogy kimaradjak belőle! Várj, csak rágyújtok egy szivarra..." És feláll, Fănică naccsás úr leteszi a kártyát, szippant egyet a szivarból, s az égő gyufát az ablakon keresztül pont a szemem közé veti. Hátra tántorodom, megcsúszok a palánkon és épp egy marhaállat nyaka közé esek, aki ott üldögélt, vagy éppen akkor ment el a kertek alatt. Az, az állat el kezd óbégatni, s bentiek mind az ablakhoz tódultak; én ahogy leestem, elosontam a kerítés mellett, és be a városháza udvarára.

TIPĂTESCU (*Érdekli a történet*) Na?! És?

PRISTANDA Később visszamentem, de becsukták az ablakot és lehúzták a rolót.

TIPĂTESCU Milyen levél? Ki-é? Mi-é? Nem értem!... Ghiță, mennem kell villásreggelizni, nem várokozthatom meg Zoițika naccsádot és Zaharia bátyámat. Ők nélkülem nem fognak hozzá, és Zaharia bátyám reggeli nélkül ki se teszi a lábát a házból. És tudod Zoe milyen türelmetlen...

PRISTANDA Parancs, Fănică naccsás úr!

TIPĂTESCU Tudd meg, miféle levél, és kiről van szó?

PRISTANDA Igeis, naccsás úr!

TIPĂTESCU Nem minta félnék Cațavencu ostoba indrigáitól, de ha ezt a szálát is elcsípetnénk, teljesen leszerelnénk a mélyen tiszteltet, és tisztességesen megdolgozhatnánk!

PRISTANDA Tisztára megdolgozhatnánk!

TIPĂTESCU Várj egy percig, csak ruhát váltok; együtt megyünk, akarok még valamit mondani

PRISTANDA Várok naccsás úr!

Tipătescu balra kimegy.

2. Jelenet

PRISTANDA *(Egyedül)* Komisz egy munka a rendőrmissió... És a naccságos úr még nekiáll Zsoițika nassasasszonnyal a zászlókat számolni... Csak szegény feleségemnek van igaza: “Inkább falj, ne csak nyalj, mert a degesz nem érti az éheset...” S én aszondom: tisztára! Me’ például, Fănică naccsás úr: a birtok? Az birtok! A funkció? Az funkció! Zsoițika naccsám? Az Zsoițika naccsám! Hej, élet, élet... gyöngyélet. S az öreg Trahanache pénzeli... És én? Velem mi lesz?... Naccsalád és minimálbér... a köccségvetés szerint. *(Hátul egy félreeső székre ül)*

3. Jelenet

TRAHANACHE *(Feldúltan jön a hátsó ajtón, nem veszi észre a felpattanó Ghițăt.)* Óh!! Micsoda korrupt világ!... nincs erkölcsi morál, nincsenek elvek... nincsen is már semmi: csak önérdek és önérdek... Jól mondja a fiam az univerzitásról - mert fiatalnak fiatal, de érett komoly gyerek - a minapi levelében, hogy aszongyahogy: “Bapuska, ahol nincs morál ott korrupció van, és elv nélküli a társadalom!...Azazhogy aszongyahogy: nincsenek nekije!...” Micsoda gazemberség! Micsoda aljasság! *(Meglátja Ghițăt.)* Te itt vagy Ghiță? *(Uralkodik magán)*

PRISTANDA Jelen, kezicsókolom, naccsás úr!

TRAHANACHE Fănică, már elment?

PRISTANDA Dehogy, naccsás úr, azonnal jön, momentálisan odaát van... Á! már jön is!

TIPĂTESCU *(Városi ruhában, kezében kalap, meglepődik Zaharia ottlétén)* Zaharia bátyám! Hogy lehetséges? Eljöttél reggeli nélkül? Mi történt?

TRAHANACHE Nagy cirkusz! Óriási cirkusz, Fănică, várj, hadd mondok el! *(Int, hogy küldje el Pristandát)*

PRISTANDA *(Gyorsan)* Leléphetek, szolgálatára? Fănică naccsás úr?

TIPĂTESCU Igen...de ne feledd, amiről beszéltünk. Minél előbb ki kell bogoznunk ezt a misztériát!

PRISTANDA Ggggenis!

TIPĂTESCU Hosszú a mondanivalód, Zaharia bátyám? Nem mondhatnád el reggeli közben?

TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed... de, Zsoițika nem tudhatja meg... Nagy cirkusz, óriási bonyodalom Fănică. *(Leül a kanapéra)*

TIPĂTESCU *(Az órára néz)* Akkor ugorj be, Ghiță, Zaharia nagyságos úrékhoz, és kérd meg - nincs igazam, Zaharia bátyám? - Zsoițika nagyságos asszonyt, legyen olyan jó, és ne haragudjon, ha késünk egy kicsinykét a reggeliről... egy kis megbeszélőnivalónk akadt, négszemközti, férfi a férfival: politikáról.

PRISTANDA Ggggenis! Naccsás úr!

Tipătescu előre jön Trahanache felé. Pristanda elindul a kijárat felé, de a jobb oldali ajtóban

megjelenik Zoe, és halk pisszegéssel hívja Pristandát. Tipătescu megfordul, és a jobb oldali ajtónál találja Pristandát.

- TIPĂTESCU** Mi van, hová mész?
PRISTANDA *(Trahanachera célozva hallgatásra inti)* Ahová a parancs szólt!
TIPĂTESCU *(nem érti)* Mért nem elől mész ki?
PRISTANDA *(u.a. a játék) Gggenis, elől... (Indul a hátsó ajtó felé.)*

Zoe játéka ismétlődik. Fănică ismét megfordul, Ghiță, aki ismét a jobboldali ajtónál van, ijedten kirohan. Tipătescu vállat ránt és leül a fotelbe, Trahanache mellé.

4. Jelenet

- TIPĂTESCU** Nna... mi baj, Zaharia bátyám! Mesélj... Feldúlnak látszol...
TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed, s meglátod... Ma reggel még fél kilenc se múlt - a kávémat se ittam meg -, bejön a szolgálgyerek, átad egy cédulát, és azt mondja, hogy várnak a válaszra... Na, ki küldte a cédulát?
TIPĂTESCU Kicsoda?
TRAHANACHE A mélyen tisztelt Nae Cațavencu úr!
TIPĂTESCU Cațavencu?
TRAHANACHE Mondom magamban: mi dolga Cațavencunak velem és nekem Cațavencuval, se ingem, se gatyám, sőt mi több, ha az elveket tekintjük, épp ellenkezőleg...
TIPĂTESCU Ez így igaz... Na, és?
TRAHANACHE Nyugalom és meglátod! *(Kivesz egy levelet a zsebéből és átnyújtja Tipătescunak)*
TIPĂTESCU *(Átveszi és olvassa)* „Mélyen tisztelt Zaharia Trahanache úrnak, az Állandó Bizottság, az Iskola Bizottság, a Választási Bizottság, a Mezőgazdasági Bizottmány, valamint más bizottságok és bizottmányok elnökének... Helyben!” *(Kiveszi a borítékból a levelet s olvassa)* „Nagyra becsült uram, az ön állampolgári és családapai becsülete érdekében kérjük, hogy ma, d.e. féltíz és tíz között szíveskedjen benézni a Román Gazdasági Hajnal Enciklopedikus Szövetkezeti Egylet székházába, azaz a Kárpátok Harsonája szerkesztőségi irodájába, ahol az ön számára igen nagyra becsült dokumentumot hozunk tudomására... Tisztelő híve, Cațavencu, A Kárpátok Harsonája napilap alapító főszerkesztője, valamint a Román Gazdasági Hajnal Enciklopedikus Szövetkezeti Egylet alapító elnök igazgatója...” Na és? Milyen dokumentumról van szó?
TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed! S majd meglátod! ...azon gondolkodtam: menjek... ne menjek...ne menjek... Aztán csak úgy kíváncsiságból azt mondom magamnak: elmegyek, hadd lám, miféle hanta-banda ez már megint. Tehát, Fănică megyek, gyorsan felöltözöm s megyek...
TIPĂTESCU Cațavencuhoz?

TRAHANACHE Na, várj csak, s mindjárt meglátod! Cațavencuhoz. Ahogy belépek, felugrik s helyel kínál a fotelben. Hogy „igen tisztelt” így, meg „mélyen tisztelt” úgy, hogy „nagyon sajnálom, hogy viszonyunk illetően elhűlt - mondja -, mert én mindig úgy tekintettem önre, mint megyénk vezető fejére...” s ehhez hasonló delikáteszek... De én szigorúan csak annyit mondtam: „Igen tisztelt, azért hívott, hogy egy dokumentumot mutasson, mutassa a dokumentet!”
Aszongya: „Félek - aszongya -, hogy egy ilyen s olyan férfi számára, mint ön... túlságosan fájdalmas lenne a csapás, fel kell önt előbb készítenem...”, és megint különböző rafinészek... és én megint mondom: „Egy ici-pici türelmet kérek, igen tisztelt, a dokumentet...” Erre ő: „... hogy hát az asszonyok így s az asszonyok úgy...” Na, hallj te oda, hova akar kilyukadni az aljas!... Szegény Zsoițika, nehogy erről beszélj neki, nehogy valahogy megtudja! Mert amilyen érzéses!

TIPĂTESCU (*Feldúltan felugrik*) Micsoda! Ezt merészelte? A nyomorult!

TRAHANACHE (*Megfogja*) Várj csak, várj! „... hogy az asszonyok nem mindig fogják fel a férjeik érdekeit és morális értékeit, azaz - hogy... a respektus, amelyet tanúsítaniuk kellene irántuk...” Végül is...

Tipătescu forrong.

Mit mind húzzam a szót! Amikor sarokba szorítottam, s azt mondtam: „Na, ide figyeljen mélyen tisztelt, legyen egy ici-pici türelme: a dokumentot!”
Látja a galád, hogy semerre sincs kiút, elővesz egy levelet... Találd ki, hogy kiét s kihez?

TIPĂTESCU (*Alig tud uralkodni magán*) A kiét, a kiét, Zaharia bátyám?

TRAHANACHE Na, várj csak. (*Nevetve és tagoltan*) A tiedet Zsoițikához, a feleségemhez!
Olyan szabályos szerelmes levél, mint a pinty... Na?... Mit szólsz te ehhez?

TIPĂTESCU (*Nagyon feldúlt*) Nem lehet! Ez nem lehet!

TRAHANACHE Legalább tízszer elolvastam; betéve tudom! Ide figyelj: „Drága Zoém, a mélyen tisztelt (mármint én) ma este gyűlésbe megy (a tegnap előtt esti ülés), én (azazhogy te) itthon kell maradjak, mert fontos híradást várok Bukarestből, melyre azonnal válaszolnom kell; lehet maga a miniszter kér a távírdába. Következésképp ne várj rám, hanem gyere te (azazhogy Zsoițika, az én feleségem) a te kis kakaskádhoz (azaz hozzád), aki örülten kíván és szeret. Ezerszer csókol Fănică...” (*Hosszan nézi Tipătescut, aki halálosan izgatott.*)

TIPĂTESCU (*Dühösen fel-alá jár*) Nem lehet! Képtelenség! Összetöröm a csontjait a nyomorultnak!... Nem igaz!

TRAHANACHE (*Joviálisan*) Persze, hogy nem igaz; de el tudtál képzelni ilyen galádságot... (*Kedvesen*) Rendbe testvér, én megértem az íráshamisítást egy bizonyos határig, de ez túl megy mindenem... Te, Fănică ezt nevezem levélhamisításnak, te is azt mondtad volna... Mit? Meg is esküdtél volna rá, hogy a te írásod! Nem egyéb! (*Abbahagyja és nézi az ökölbe szorított kézzel sétáló Tipătescut; rosszállóan és csodálkozva.*) Ember, nyugodj meg! Ne őrvöngj... mondd, hogy gazember, és pász! Mért kell így feldühödni! Ilyen az élet, nincs mit tenni, nem mi fogjuk megváltoztatni. Ki tudná megmondani, meddig terjed az emberi galádság!

TIPĂTESCU (*U.a. a játék*) A nyomorult!

TRAHANACHE Hé, ember, legyen egy ici-pici türelmed, mondd azt, amit én mondtam neki: „Na, ide figyeljen mélyen tisztelt, én nem kételkedem, maga nagyon erős

markjavellista, de most az egyszer emberére akadt...” Na, mikor látta, hogy velem semmire se megy, tudod hová lyukadt ki? Azt mondta, hogy ha én semmibe veszem a fontosságot, akkor a vasárnapi számban, fekete keretben megjelenteti, hadd lássa a poblíkom.

TIPĂTESCU *(Őrjöng)* Lelövöm! Felgyújtom! Ide kel hozza azonnal a levelet, élve vagy holtan! *(Az ajtóhoz szalad)* Ghiță! Ghiță! Jöjjön a rendőr!

TRAHANACHE *(Hátra kíséri)* Legyen egy ici-pici... *(Egyedül marad)* Forrófejű! Meggondolatlan! Különbén jó fiú, okos, tanult, de hirtelen haragú, s az ilyen nem való prefektusnak. Egy társadalomban, ahol nincs erkölcsi morál, nincsenek elvek... kell lennie egy ici-pici diplomatizmusnak!

TIPĂTESCU *(Jön)* A gazember! A szemétláda!

TRAHANACHE Na, ember, nyugodj meg, félre a semmiségekkel, sokkal fontosabb dolgokat kell megtárgyalnunk. Este gyűlés lesz. El van intézve? Farfúridit jelöltetjük? Vagy mit csinálunk? Tegnap este megtudtam, hogy Cațavencu, a tanító és mind az övéik botrányt akarnak csapni. Meg kell bízunk Ghițat, hogy vegye gondjaiba. Az a galád Cațavencu este fel akar szólalni, hogy meghengereljen bennünket...

TIPĂTESCU *(Még mindig forrong)* Nyugodj meg Zaharia bátyám, Cațavencu ma este nem a gyűlésen lesz, hanem egészen máshol - a hűvösön!

TRAHANACHE Na, gyerünk, jössz reggelizni?

TIPĂTESCU Nem, Zaharia bátyám, még dolgunk van, menj egyedül; kézcsókom Zoițika nagyságos asszonynak...

TRAHANACHE Igen, de ebédre feltétlenül várunk. Én este megyek a gyűlésre, Zsoițikával kell maradj, hogy ne unatkozzon. Utána preferáncozunk!

TIPĂTESCU *(Kábultan)* Igen, igen, Zaharia bátyám!

TRAHANACHE Viszontlátásra Fănică!

TIPĂTESCU Viszontlátásra, Zaharia bátyám...

TRAHANACHE *(Az ajtó felé indul, Tipătescu kíséri)* És ne izgasd fel magad minden disznóságon. Nem látod, hogy megy ez a mi világunk? Egy társadalomban, ahol nincs erkölcsi morál és nincsenek elvek, nem lehet... kapkodni... szükség van egy ici-pici türelemre... *(Kimegy hátul)*

5. Jelenet

TIPĂTESCU *(Visszajön, szédülten lerogy egy székre és az arcát a kezébe temeti)* Mit csináljak? Mit csináljak? És Ghiță se jön!...

ZOE *(Rejtélyesen feltűnik a jobboldali ajtón és Tipătescuhoz siet)* Fănică! Fănică!

TIPĂTESCU *(Felpattan)* Zoe!... Mindent tudsz?

ZOE *(Reményvesztetten)* Tudok. Tönkretettek, Fănică. A másik szobában voltam, mindent hallottam. A hátsó bejáraton jöttem... Rögtön Zaharia után érkeztem. Nem mertem a szemébe nézni, bár tudom, nem hisz egy szót se. Mindent, mindent hallottam! Végem van Fănică... Mikor Ghiță indult behívtam *(Tipătescu most érti meg)*, és mindent elmagyaráztam neki: csak ő segíthet rajtunk.

- TIPĂTESCU** Hogy tudad meg?
- ZOE** Én már rögtön Zaharia után megtudtam... Ide nézz!... *(Egy levelet nyújt át. Az egész jelenetet nagyon izgatottan kell játszani)*
- TIPĂTESCU** *(Olvas)* „Mélyen tisztelt asszonyom, szerkesztőségünk birtokában van egy önnek címzett és kedvenc prefektusunk által aláírt levélke. Szíveskedjen azonnal szerkesztőségünkbe kegyeskedni, hogy eme zűrös ügyletet, mindkét fél számára kielégüléssel lezárhassuk. Az említett dokumentumról - az ön támogatása ellenében, fent említettnél... - hajlandók lennénk lemondani...” *(Elkeseredetten)* Hogy? Mikor? Hogyan vesztetted el a levelet, Zoe?
- ZOE** *(Sírásba fullad)* Nem tudom... tegnap előtt este, mikor eljöttem tőled, még megvolt; amikor hazaértem; nem tudom; lehet kihúztam a zsebkendőmmel; ugyanabban a zsebemben volt.
- TIPĂTESCU** Micsoda szerencsétlenség! Óh!
- ZOE** Voltam Cațavencunál... épp most jövök tőle. Megígérte, hogy visszaadja a levelet, egy feltétellel, ha biztosítjuk a megválasztását. Ellenkező esetben, holnapután, lehozza a levelet az újságban.
- TIPĂTESCU** *(Az izgatottság végső határán)* Elérkezett a döntő ütközet: vagy ő tapos el, vagy mi nyírjuk ki!... Csak jönne már Ghiță!...
- ZOE** Ghițat elküldtem Cațavencuhoz: vásárolja vissza a levelet bármi áron...
- TIPĂTESCU** Tehát Ghiță, nála van?
- ZOE** Persze.

Zaj

- TIPĂTESCU** Ez ő lesz...*(Kinyitja a hátsó ajtót, majd gyorsan visszahúzódik.)* Nem ő. Bujj el, de gyorsan.

Mindketten sietve balra el.

6. Jelenet

- BÎNZOVENESCU** Lehet, hogy nem éppen úgy van; lehet, hogy manipelláció... csak egy durva kézi manipelláció, hogy elhatározásra kényszerítsenek pár kételkedőt!
- FARFURIDI** *(Enyhe célzattal)* Amikor reggel tízkor a városba mentem, láttam a mélyen tisztelt Trahanachet bemenni Cațavencuhoz... Nekem akár van, akár nincs dogom, pontban tízkor bemegyek a városba...
- BRÎNZOVENESCU** És?
- FARFURIDI** Úgy tizenegykor, mikor mentem hazafelé a városból a tiszteletreméltó madám Trahanachet láttam kijönni Cațavencutól... Mert nekem akár van kliencsem odahaza, akár nincs, én pontban tizenegykor hazamegyek a városból...
- BRÎNZOVENESCU** Nem értem...
- FARFURIDI** Hogyhogy nem érted? Pontban tizenegykor...
- BRÎNZOVENESCU** Nem testvér, én az ellenzékkal való kompromisszálódást nem értem! Te

láttad először Trahanachet, aztán madám Trahanachet, és én az imént Pristandát, a rendőrt láttam Cațavencuhoz bemenni...

FARFURIDI *(Intenciózan)* Nos, tehát?

BRÎNZOVENESCU *(Kétkedve)* Netán-tán árulás ténye forogna fenn? Mi?

FARFURIDI Én még ennél is továbbmegyek: ha árulás, ám legyen árulás, ha a pártérdek megkívánja, de tudjunk róla mi is!...

BRÎNZOVENESCU A kulcs a prefektus kezében van? Ki kell oldja ezt a rejtélyt... Már jön is...

TIPĂTESCU *(Nyugalmat színlelve, lezseren jön balról)* Tisztelem uraim! Tisztelem!

BRÎNZOVENESCU *(Félre)* Falfehér!

FARFURIDI *(Félre)* Vérvörös! *(Fennhangon)* Tisztelem! Tisztelem, mélyen tisztel!

TIPĂTESCU *(Hellyel kínálja őket)* Foglaljanak helyet, kérem. Csak, tessék, tessék!

BRÎNZOVENESCU Köszönjük, köszönjük, igen tisztelt, de kissé sietős a dolgunk; elmúlt tizenkettő.

FARFURIDI És én, amikor pontban tizenkettő múlt, akár van tárgyalásom, akár nincs, megyek a törvényszékre...

BRÎNZOVENESCU Hogy rövidек legyünk, íme, mélyen tisztelt, miről is van szó... azt beszélük... a városban...

FARFURIDI Engedd meg, legyünk egzplicítek; mert én szeretem kitenni a pontot az í-re... Úgy hírlük...

BRÎNZOVENESCU Úgy hírlük, hogy a mi pártunk, mind a listás, mind az egyéni körzetben Cațavencut támogatja...

TIPĂTESCU *(Idegesen)* Milyen párt? Miféle Cațavencu?

BRÎNZOVENESCU Hogyhogy milyen párt?

FARFURIDI Hát a mi pártunk: madám Trahanache, ön, Zaharia bátyánk, mi, és a mieink... pajzson visszük a mélyen tisztelt Cațavencut a Tisztelt Házba.

TIPĂTESCU És ki mondja ezt? *(Kínosan nevet)*

BRÎNZOVENESCU Ne nevessen, igen tisztelt, ne nevessen: már suttogják...

FARFURIDI És... Mi?... Mit mondhatnánk! Az embereknek van okuk a szóbeszédre...

BRÎNZOVENESCU Trahanache úr látogatóban Cațavencu úrnál...

TIPĂTESCU Na és?

FARFURIDI Madám Trahanache látogatóban Cațavencunál...

TIPĂTESCU És?

BRÎNZOVENESCU Ghiță úr, a rendőr, látogatóban Cațavencunál...

FARFURIDI Miért? Mi végett?

BRÎNZOVENESCU S mit mondhatunk mi, minderre - félünk az emberek szájától...

TIPĂTESCU *(Idegesen)* Miért? Mit beszélnek az emberek?

FARFURIDI Azt akarja, mélyen tisztelt, hogy világosan és kimondva beszéljek?... Árulástól félünk! Na! Ez van!

- TIPĂTESCU** *(Dühösen néz hol az egyikre, hol a másikra, majd Farfuridihez)* Drága amice, Farfuride, nem gondolja, hogy katolikusabb akar lenni a római pápánál?
- FARFURIDI** *(Határozottan)* Iggggenis! Ha elvekről van szó, úgy teszek mintha, de nem is teszek, vagyok! Igenis katolikusabb vagyok a római pápánál...
- TIPĂTESCU** *(Megsértve)* Uraim! A saját házamban ilyen megjegyzéseket visszautasítok, és engedelmmükkel sértésnek minősítek...
- FARFURIDI** Csak ne kapkodjunk, igen tisztelt...
- TIPĂTESCU** Hogyhogy ne kapkodjunk, mélyen tisztelt? Önök ide jönnek a saját lakásomba, hozzám, aki feláldoztam a karrieremet, hogy itt maradhassak önök között és megszervezzem a pártjukat - mert nélkülem vallják be, önökből sohase lett volna párt - önök ide jönnek hozzám és a szemembe leáruoloznak... He?... Ezt nem tűrhetem el!
- BRÎNZOVENESCU** *(Egy röplapot húz elő a zsebéből)* Kérem, kérem, íme, mit osztogatnak a városban Cațavencu megbízásából... Ki van nyomtatva, uram!
- TIPĂTESCU** Kinyomtatva? *(Rémülten tépi ki a kezéből)*
- FARFURIDI** *(Most ő tépi ki a röplapot)* Kinyomtatva, kinyomtatva... megengedi? *(Olvas)* „Megerősített hírként adjuk közzé, hogy a független csoport elnökének, politikai elvbarátunknak, Cațavencu úrnak jelölése elé, az adminisztráció, a továbbiakban semmiféle akadályt nem gördít. Ellenkezőleg, erőteljes biztosítékunk van azt hinni, hogy mind az agg és tiszteletreméltó Trahanache úr, a Választási Bizottság elnöke, mind igen tisztelt és ifjú prefektusunk végre meggyőződött arról, hogy azon körülmények között, melyek között jelenleg országunk leledzik, megyénket senki nem leprezentálhatja jobban, mint barátunk, a független honfi: Nae Ca-ța-ven-cu... Cațavencu úr az esti gyűlésen felszólamlík... A független Frakció Kuratóriuma.” *(Prózai hangon)*... Hottty?
- TIPĂTESCU** *(Félre)* Nincs vesztegetni való idő! *(Fennhangon)* Halaszthatatlan fontos ügyek a távírdába hívnak, uraim!... Bocsássanak meg... de... *(Az asztalhoz megy, csenget és kimegy hátul)*
- BRÎNZOVENESCU** Csak így? Ilyen kurtán-furcsán?
- FARFURIDI** Azaz hogy: ott az ajtó, kívül tágasabb? Nemdebár?
- TIPĂTESCU** *(Megjelenik az ajtóban egy szolgálgyerekekkel)* Hol van Ghiță?
- GYEREK** Az egész várost végig kajtattam, Fănică naccsás úr... nincs sehol. *(A háttérben suttognak)*
- BRÎNZOVENESCU** *(Halkan beszélgetett Farfuridivel)* Menjünk Trahanachehoz... Itt már mindent tisztáztunk... Gyerünk!
- FARFURIDI** Áruástól tartok, Brînzovenescu... Mennyi az idő?
- BRÎNZOVENESCU** Tizenkettő múlt...
- FARFURIDI** Tizenkettő múlt?... Én mikor pontban tizenkettő múlt...
- TIPĂTESCU** Tehát uraim! *(Közleledik)*
- BRÎNZOVENESCU** *(Jelentősegteljesen)* Megyünk már, megyünk, mélyen tisztelt... nem akarunk deranzsérozni...
- FARFURIDI** *(Nyomatékosan)* Elmegyünk, de gondoljon bele, mélyen tisztelt... egyazon párt tagjai vagyunk... És amint már említettem Brînzovenescu barátomnak:

ha árulás, ám legyen árulás, ha a pártérdek ezt kívánja... *(izgatottan)* ...de tudjunk róla mi is... Ezért ismétlem nagy őseinkkel, Mial Bravuval és Ștefan cel Mareval együtt: szeretem az árulást! *(Éllet)*, de megvetem az árulót... *(Könnyed hangra vált)* Adjíjosz, mélyen tisztelt, adjíjosz!

BRÎNZOVENESCU *(Hasonlóan)* Ágyó!...

TIPĂTESCU *(Nagyon unottan)* ...Jó napot! (Előre jön)

7. Jelenet

ZOE *(Gyorsan jön balról)* Elmentek?... Láttad, Fănică? Hallottad? És Ghiță se jön!... Fănică, Fănică, szörnyű szerencsétlenség fenyeget...

TIPĂTESCU Csend! Valaki jön! Ez biztos Ghiță! *(A hátsó ajtóhoz szalad, ahol megjelenik a Részeg Polgár)*

POLGÁR *(Dülöngél)*... Alázatos szolg... hukk! *(Végig csuklik és dülöngél)*

ZOE Ki ez?

TIPĂTESCU Maga mit akar?

POLGÁR Én?... Hukk! ...én választó vagyok!...

TIPĂTESCU *(Idegesen)* Hogy hívják?

POLGÁR Hogy hívnak? Mit számít az, hogy, hogy hívnak?... a kérdés az, választó vagyok-e?

ZOE Részeg!

TIPĂTESCU A francba! Nincs odakinn senki? Minden hülye, minden részeg bejöhet... Na, gyerünk, kifele!

POLGÁR Nem vagyok részeg Zsoițika naccsám... *(Mosolyogva)*... Ismerjük mi egymást... Zaharia naccsás úr is ismer, még Február 11.-e, a foladarom óta... Kétség se hozzá szeressük mi Cațavencu urat... ő a, zegylet... de az a kérdés... hogy én, mint tulajdonos... választó... hukk! ...Én kire szavazzak? *(Csuklik)* Ezért jöttem. *(Dülöngél)*

ZOE Gyerünk, Fănică, dobd ki... Tökrészeg!

TIPĂTESCU *(Csendes előzékenységgel)* Na, gyerünk jóember, menjen. Majd máskor beszélünk még.

POLGÁR De mit beszéljünk, máskor?

ZOE Oh!

POLGÁR Most mi egyéb dolgunk van?... Ne nézzenek ilyen csúnyán, amiért egy kicsit... a sárga földig... de hadd mondok el, hogy jutott idáig... Hukk!... a berúgás... Hukk! ...a hámból...

TIPĂTESCU Jóember, értse meg... *(Meg akarja ragadni)*

POLGÁR Én tanátam egy... hukk!... levelet...

TIPĂTESCU-ZOE Levelet?

POLGÁR Iggyen! *(Tipătescunak)* A magáét a naccsámhoz... Az utcán találtam a tegnapelőtt este, mikor kijöttünk a gyűlésről... képzeljék csak el... hukk!...

- Tegnapelőtt este óta...hukk! Mulatérozni!...
- TIPĂTESCU** *(Mindkét kezével nyakon ragadja)* Gazember!
- POLGÁR** Ne, ne rázzon, mert...hukk!... feljön a cefre!...
- ZOE** Hagyjad, Fănică, hadd lássuk, mit akar?
- POLGÁR** Hagyjanak s meglássák! Mikor megtanátam, kíváncsiságból kinyitottam és egy lámba alá mentem, hogy elolvassam. Bele se kezdek... és supp!... s már a nyakamon is van Cațavencu úr és hátulról ki akarja tépni a kezemből!
- TIPĂTESCU** És... *(Elkeseredve)* ...kitépte?
- ZOE** Kitépte?
- POLGÁR** Egy frászt! Zsebre tettem. Erre azt mondja Nae úr: „Tehát így állunk, polgártárs!?! A zegyletünk tagja vagy és levelezel a prefekduzzsal? Brávosz!” S aszondom... hukk!...” Egy frászt prfekduzzsal!” Mire ő: „Megismertem a kéziratát! Mutasd!” - „Isten örözz!” De igen, de nem, de igen, de nem... s aztán így s úgy betértünk egy cujkára... s aztán még egy, s még egy... aztán sör, bor... sört a borra, bort a sörre... Fizetett a zügüvégy úr, mint egy katonatiszt... mindenét elittam.
- ZOE** És a levél?
- TIPĂTESCU** A levél *(Ordítva ráront)*, hol a levél?
- POLGÁR** Ne ordítson, mert... hukk!... feljön a cefre!... A levél, az, nálam van!

Mindketten türelmetlenül és kételkedve hallgatják.

Igggen...

ZOE - TIPĂTESCU Lehetséges...!

POLGÁR Igen... Nálam van. *(A zsebében keresgél)* Hohó! Nae úr két rongyot ígért érte; nekem nem kell a dohány... Istennek hála... ingetlen... hukk! ...in-ga-tlan tulaj-do-nyos vagyok...hukk!... választópolgár... *(A zsebeiben keresgél)*... Voksom van... Hukk!...Csak az a kérdés, én kire szavazzak... Hukk! *(Abbahagyja a keresést, majd határozottan)* Elvesztettem! *(Még egyszer próbálkozik majd egyszerűen)* Elvesztettem!

TIPĂTESCU Óh!

ZOE Cațavencu ellopta!

POLGÁR Azaz hogy Nae úr! Az, nagyon meglehet... mert aludtam is egyet!... Mert lássák...

Zoe és Tipătescu a kezüket tördelik.

...Képzeld csak... sörre bort és borra sört... és...

TIPĂTESCU *(Megragadja és rázza)* Nyomorult, mit csináltál!

POLGÁR Ne, ne rázzon, mert...

8. Jelenet

- PRISTANDA** *(Lihegve jön)* Fănică naccsás úr! Zsoițika naccsasasszony!
- TIPĂTESCU-ZOE** Ghiță!
- PRISTANDA** Jön! Jön Zaharia naccsás úr!
- POLGÁR** *(Kirobban belőle a nevetés)* Zaharia naccsás úr?... Na, ne mondja...hukk!...mert feljön a cefre...
- TIPĂTESCU** Vidd innen *(A polgárra mutat)* ezt a nyomorultat, és...
- ZOE** ...és a hátsó ajtón, a kislépcsőn tüntesd el!
- PRISTANDA** *(Lökdősi jobbra a Részeg Polgárt)* Na gyerünk! Oszolj!
- POLGÁR** Ne lökdössön, mert... hukk!... feljön a cefre!
- PRISTANDA** Lódulj! Hátra arc!
- POLGÁR** ...de akkor én most... kire szavazzak?
- PRISTANDA** Mozgás! Oszolj!
- POLGÁR** Ne lökdössön, mert feljön a...Hukk!...

9. Jelenet

- TIPĂTESCU** Nem kell félnünk, Zaharia mindent tud, de semmit se hisz... Nem hallod?
- ZOE** Fănică! Fănică!

Ghiță jön

- Mit intéztél Ghiță? Voltál Cațavencunál?
- PRISTANDA** Voltam, nassasszony. Nagyon, nagyon nehéz eset! Vagy a képviselőség, vagy kétszáz rongy...
- TIPĂTESCU** Lefogatom! *(Határozottan)* Eredj Ghiță, vidd a csendőröket... élve vagy halva, itt legyen egy perc alatt a rendőrségen...
- ZOE** Fănică!
- TIPĂTESCU** Eridj!
- PRISTANDA** Ggggenis! *(Épp indulni akar, mikor jön Trahanache diadalittas arccal)*
- TRAHANACHE** Elkaptam ökemét, elkaptam egy még mocskosabb üggyel!...
- ZOE** *(Jajgatni kezd, és mintha ájulás környékeznél, a karjába zuhan)* Bapuska! Bapuska!
- TRAHANACHE** Zsoițika! *(Tipătescuhoz)* Megtudta?
- TIPĂTESCU** Mindent tud!
- TRAHANACHE** *(Miótán ápolgatva a Pristanda segítségével egy székre ültette)* De ember, nem megmondtam, hogy egy szót se? Tudom én, hogy milyen érzéses a természettye!

Mind ápolják

Mondtam én, hogy elkapom a mélyen tiszteletet valami mocskos ügylettel.
Ghiță, gyorsan egy pohár vizet.

Ghiță balra ki.

TIPĂTESCU *(Zoe kezét paskolja)* Miféle mélyen tiszteletet?

TRAHANACHE Na, legyen egy ici-pici türelmed... hát Cațavencut...

TIPĂTESCU Jó-jó, de mivel?

TRAHANACHE Hát egy másik hamisítással... Micsoda okleveles hamisító!

PRISTANDA *(Megjön a vízzel)* Tisztára hamisító!

Függöny

II. FELVONÁS

1. Jelenet

Trahanache, Farfuridi és Brînzovenescu kerek asztal körül ülve választási esélyeket számlálják; kezükben színes ceruzák

BRÎNZOVENESCU Hatvankilenc, vörös... ez jó, tizenegy kék... az övék...

FARFURIDI Tizenkettő...

TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed... egy, kettő, öt... hét... tíz... tizenegy...

FARFURIDI Tizenkettő...

TRAHANACHE Ienache Siripeanuval...

BRÎNZOVENESCU Szavazati joga sincs? Amióta férjhez adta a lányát. Nem oda adta hozományként a házát? He? Ha szavazni merészel, megy a dutyiba a mélyen tisztelt.

TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed... És ha rá tudjuk venni, hogy velünk szavazzon...?

FARFURIDI Így már más a leányzó fekvése... nem lesz nehéz rávenni: jövő héten lesz a pere az egyházi gondnoksággal... velünk szavaz! Azaz... hogyhogy **velünk**?

BRÎNZOVENESCU Azaz... hogyhogy... velünk?

TRAHANACHE Azaz hogy ránk!

BRÎNZOVENESCU Ugye nem érted, Zaharia bátyám, hogy mit is mondunk? Azaz hogy *mi*, a *mi* pártunk, *mi* kire szavazunk, *mi* kinek dolgozunk, mert *mi* se tudjuk...

ZAHARIA Egy ici-pici türelmet kérek...

FARFURIDI Nem tudjuk!

TRAHANACHE Kérem, legyen egy...

FARFURIDI Én még ennél is tovább megyek, s aszondom, amit már Brînzovenescu barátomnak is mondtam: árulástól tartok!

TRAHANACHE Miféle árulástól?

BRÎNZOVENESCU Mi, épp ezért, amikor ma valamit valahogy megszimantottunk...

FARFURIDI Valamit, valahogy...

TRAHANACHE Valamit, valahogy...

BRÎNZOVENESCU Ha, van valami, a dologban...

TRAHANACHE Valami... a dologban?

FARFURIDI Ha éppenséggel árulás, azazhogy a pártérdek megkívánja, ám legyen!

BRÎNZOVENESCU De akkor legalább tudjunk róla mi is!

Trahanache reménytelen kísérletet tesz arra, hogy félbeszakítsa őket.

FARFURIDI Mert, Zaharia bátyám, én már nagy őseinkkel, Mircea cel Bătrînnel és Vlad Ţepeşsel együtt mondtam: szeretem az árulást, de...

TRAHANACHE Kérem, kérem, legyen egy ici-pici...

BRÎNZOVENESCU Zaharia bátyám, mit ici-pici! Erre már nincs idő... Ma este van a gyűlés?

FARFURIDI Holnap kezdődik a választás?

TRAHANACHE Igen!

FARFURIDI Nos? Mi, kire szavazunk?

BRÎNZOVENESCU Kire szavazunk?

TRAHANACHE Egy ici-pici türelmet kérek! Eddig kire szavaztatok?

BRÎNZOVENESCU Nem értem.

FARFURIDI Én sem!

TRAHANACHE Nos hát szót kéne értsünk egy ici-picit.

FARFURIDI Szót hát! Szót kéne, értsünk, ezt kérjük mi is...

TRAHANACHE Nos, kérdem én tisztelettel, kik vagytok ti? Utcai bagabundusok? Nem... Rendzavarók? Nem... Hajléktalanok? Nem... Ti, azaz hogy mi, tiszteletre méltó polgárok vagyunk, uraim... Különösképpen mi hárman, akik ingatlantulajdonosok is vagyunk, mi vagyunk a hatalom oszlopai, tagok az Állandó Bizottságban, a Választási és Iskola Bizottságban, a Trajánusz Oszlopa Grémiumban, A Mezőgazdasági Bizottmányban, et cetera, et cetera. Mi arra adjuk szavazatunkat, akit az egységes párt jelöl... mert az egységes párttól függ a haza java, és a haza javától függenek a mi javaink!...

BRÎNZOVENESCU Így van...

FARFURIDI Így van deeee...

TRAHANACHE Mit deeee...? A jelölt neve lehet az enyém, lehet a tied; vagy az övé, ahogy a pártérdek megkívánja. Minden pillanatban, arra várunk, hogy megjöjjön! A prefektus úr minden pillanatban itt lehet; nem arra várunk, hogy megjöjjön a távírdából? Nos? Nem kopog-e a távíró?... De bizony kopog, nincs más dolga! Lehet, hogy épp most, miközben vitázunk kopogta le a nevet... leadta, dróton... Dróton, mélyen tisztelt! Mit képzeltek?

FARFURIDI Mindez nagyon szép, nagyon jó, ahogy te, Zaharia bátyám, a szót kevered, de mi... mi... mégis árulástól tartunk...

BRÎNZOVENESCU Na, nem te részedről...

FARFURIDI Nem, szó se róla...

TRAHANACHE Hanem? Kinek a részéről?...

FARFURIDI Kinek a, kinek a...?! Tudod, te kinek a...

TRAHANACHE Ne lássam többé Zsoiţikát, a feleségemet, ha tudom...

BRÎNZOVENESCU Nnnna... Mélyen tisztelt, már engedelmet, de túlságosan játszod a „nyeznájut!”

FARFURIDI Tudod mit, mélyen tisztelt Zaharia bátyám, terítsük ki a betlit.

TRAHANACHE Terítsed, öcsém, hadd lám!

FARFURIDI Mondtam már, hogy árulástól félek... Nos?

BRÎNZOVENESCU Nos?

FARFURIDI Nos?... a barátunktól félünk!

TRAHANACHE Melyik barátunktól?

FARFURIDI Melyik barát, melyik barát? Tudod te jól...

TRAHANACHE Ne lássam többé Zsoițikát, ha tudom...

FARFURIDI Ismét játszod a „nyeznájut...”

TRAHANACHE De komolyan, nem...

FARFURIDI A... barátod... ..tunktól, Fănicától félünk! Na!

TRAHANACHE (*Meglepette*) Micsoda?

BRÎNZOVENESCU A prefektustol..

TRAHANACHE (*Dühösen*) Micsodaaaa...?

FARFURIDI (*Gyorsan*) Mi félünk... na! Mert lepaktált Cațavencuval...

TRAHANACHE (*Fokozódó hévvel*) Cațavencuval?

FARFURIDI Azzal a hantapológussal...

BRÎNZOVENESCU Azzal a nifilistával...

TRAHANACHE (*Alig tud uralkodni magán*) Cațavencuval? Árulás? Fănică áruló? Na, brávosz! Na, erre nem számítottam! Na, most már kinn vagyunk az összes vizekből!

FARFURIDI Szóval mi...

BRÎNZOVENESCU Mire is gondoltunk...?

TRAHANACHE (*Az indulat egyre jobban előnti*) Engedelmeivel mélyen tisztelt, legyen egy ici-pici türelme. Megtiltom, megértették, megtiltom, hogy bármi kicsinyleg is Fănicăt gyanúsítsák. Számomra az annyit jelent, mintha Zsoiăikát, a feleségemet gyanúsították volna... meg vagyok értve?

BRÎNZOVENESCU Zsoițika nagyságos asszonyt...? Mélyen tisztelt...

FARFURIDI Nagyon sajnálom, Zaharia bátyám, mi nem akar...

TRAHANACHE (*Még nagyobb felháborodással*) Ici-pici türelmet kérek!... Azt mondtam: ha valaki Zsoițikát gyanúsítja, vagy Fănică barátomat, az, nekem egyre megy... Én ezzel az emberrel nem tegnap tegnapelőtt óta élek együtt, hanem nyolc és fél éve; egy fél évre rá, hogy másodszor megnősültem. Nyolc éve élünk együtt, mint teszvérek és egy fikarcnyi kivetnivalót se találtam benne... Hát azt hiszik önök, hogy itt maradt volna, és nem megy el Bukarestbe igazgatónak, ha én és a feleségem nem könyörgünk neki, hogy maradjon, és az az igazság, hogy Zsoițika még jobban könyörgött...

FARFURIDI Hát... ez érthető, a nőkben mindig nagyobb az ambicáj...

TRAHANACHE (*Még dühösebben*) Nem az ambicáról van szó, elvégre a barátunk volt - hanem a pártérdekről. Ki más lehetett volna a prefektusunk?

FARFURIDI Talán akadt volna, még valaki...

TRAHANACHE Engedtessek meg ezt nem hiszem. Független ember, aki a pártnak, a megyének, a hazának nagy szolgálatokat tett... és igen, bevallom: nekem is tett, és még ma is tesz szolgálatokat!...és akkor önök - a párt belső köreiből

ide jönnek nekem és (*Szigorú dorgáló hangon*) azzal gyanúsítják... ilyen antiparlamentáris kifejezéseket használva... Hát nagyon sajnálom...

BRÎNZOVENESCU Végül is mi...

TRAHANACHE Egy ici-pici türelmet... Nagyon sajnálom... (*Nagyon feldúltan*) Tehát, ha valamit nem értünk a politikában, máris hopp! Kész az áruhá? Na, kinn vagyunk az összes vizekből! Micsoda világ! Igaza van... jól mondja a fiam az univerzitásról: ahol nincs erkölcsi morál, ott korrupció van, és elv nélküli a társadalom; azaz hogy nincsenek nekije. (*A düh tetőfokán*) Áruhá Na, brávosz! Fănică áruhá?! Csodálatos! (*Indul*) Alászolgája, uraim! Szálú, szálú, igen tiszteltek

2. Jelenet.

FARFURIDI Na?... Hogy tetszett a mélyen tisztelt?

BRÎNZOVENESCU Príma... primisszimó!... Kulcsos dió! Nem adja ki a titkot, nem lehet feltörni! Várni kell még!

FARFURIDI Várni? Meddig még várni?... Mintha látnám is a ma esti gyűlés végén, ahogy feláll a mélyen tisztelt, és csengőjét rázva bejelenti: „Igen tiszteltek, egy ici-pici türelmet kérek: frakciónk jelöltje az ig. tiszt. Nae Cațavencu úr...”

BRÎNZOVENESCU A hantapológus!

FARFURIDI A nifilista! És aztán, így hurrá! Meg úgy hurrá... És holnap-holnapután Ghiță úr a rendőr bokáig lógó nyelvvel szaladgál, hogy Cațavencu urat, aki minket gyalázott és szidalmazott - a lehető legkülönbözőbb módokon - beszuszakolja T. Házba, mint frakciónk képviselőjét... És mi... ezt ölbe tett kézzel nézzük?... Az, létezzetetlen!

BRÎNZOVENESCU Mit tehetünk? A hatalommal szembe nem lehet...

FARFURIDI Mit tehetünk? Távírózunk Bukarestbe, a Központi Bizottsághoz, a miniszternek, a napilapokhoz. Röviden, velősen (*Jobb kezével a távírókezelőt utánozva, eljátssza a távíratvezetést; szaggatottan*) „Áruhá! A prefektus és emberei, elárulják a pártot a nifilista Cațavencuért, akit frakciónk képviselőjévé akarnak választani... Áruhá! Áruhá! Háromszor is áruhá!”

BRÎNZOVENESCU Erőssss! Túl erőssss! Nem írom alá!

FARFURIDI Alá kell írnod! (*Imponáló erővel*) Légy bátor, mint én! Aláírjuk névtelenül!

BRÎNZOVENESCU Az más! Így aláírom!

FARFURIDI Azt írjuk: „A párttagok egy csoportja!”

BRÎNZOVENESCU És ha felismerik az írásunkat?

FARFURIDI Majd mással íratjuk meg!

BRÎNZOVENESCU Kivel?

FARFURIDI Majd csak találunk valakit, aki feladja.

BRÎNZOVENESCU Csak... nehogy valami baj legyen.

FARFURIDI Névtelenül! Légy bátor! Mennyi az idő?

BRÎNZOVENESCU Öt

FARFURIDI Menjünk gyorsan, mert pontban öt és hat között bezárják a távírdát...
Gyorsan kimennek.

3. Jelenet

PRISTANDA *(Kissé izgatottan, sietve bejön)* Na, ezt is lerendeztük vóna s mindhiába... Elkaptuk Cațavencu urat... Mikor ráeresztettem a fiukat s jól meggyepálták, úgy ordított mint egy sakál: „Tiltakozom az alkotmány nevében! Ez magánlaksértés!” Mondom: „Tisztára magánlaksértés, suppintsátok, nyomás!” És suppintották. Aztán egyenesen a dutyiba. Visszamentem a fiákerrel, és átkutattam minden sarkot, a kályhában a szellőzőket, felszedtem a deszkapadlót, megnéztem a falrepedéseket: létezhetetlen megtalálni. Aztán vissza az órsre, kiforgattam az összes zsebét: nincs, és nincs. Megfenyegettem, hogy parancsom van Fănică nagyságos úrtól, hogy megkínozzhatom, mint egy lótolvajt... hiába! Nem akar vallani, csakis Zsoițika nassasasszonynak. Keresem, s nem találok; otthon nincs... itt sincs... Á!.. Itt jön! Zsoițika nassasasszony!

4. Jelenet

ZOE *(Gyorsan jön a főbejáraton)* Ghiță, na, végre!

PRISTANDA Én is kegyedet kerestem, Zsoițika nassasasszony...

ZOE Mit hallok Ghiță, mit műveltél? Mit csináltatok? Alig léptem ki a házból, és hallom az orvostól, hogy csendőrökkel hurcoltad áristomba Cațavencut, és feldúltad a lakását! Hogy tehettél ilyet?

PRISTANDA Szóbeli parancsra, Fănică naccsás úrtól, személyesen.

ZOE Hol van Fănică?

PRISTANDA Nem'tom és is őt keresem.

ZOE És Cațavencut ugyan biza mért tartóztattátok le?

PRISTANDA Hogy elkobozzuk a levelet.

ZOE És megvan?

PRISTANDA Nincs, Zsoițika naccsám. Rendesen megkutattam őt is, a lakását is, de nincs! Máshova dughatta!

ZOE Ghiță, tönkretettetek! Holnap kinyomják a levelet, s ti, potyára csináltatok botrányt. A tanítók nélküle is kinyomják a lapot... Mit fog Bukarest szólni ehhez? Ha megtudja, hogy felkutattátok a lakását, és Cațavencut lefogattátok a választás előestéjén, Minekutána biztosítottuk a kormányt, hogy minden csendben és rendben fog lezajlani?... Hogy maradhat ezek után Fănică prefektus?

PRISTANDA Jaj, Zsoițika naccsám, elfelejtém mondani: hiába fenyegettem, hiába kérdeztem, aszonta: ő az Istennek se enged, és szóba se áll az égadta világon senkivel, de senkivel, csakis kiskegyeddel.

- ZOE** Veleeeem?... Szaladj Ghiță, gyorsan engedd ki, és kérd meg a nevemben: fáradjon ide... Várom...
- PRISTANDA** Én... csak, ha Fănică naccsás úr...
- ZOE** Te, Ghiță, ha kedves az életed, ha szereted a családotad...
- PRISTANDA** Már hogyne szeretném, Zsoițika naccsám? Tizenegy család!
- ZOE** Na, akkor az egyik lábad itt, a másik ott, de vissza ne gyere Cațavencu nélkül. Viselkedj vele udvariasan. Fogadj egy fiákert, és itt legyetek mire tízet számolok: egy...
- PRISTANDA** Ggggenis!
- ZOE** ...már kilenc...!!!
- PRISTANDA** Itt se voltam!...

5. Jelenet

- ZOE** *(Egyedül; újságot vesz elő és idegesen olvassa)* „Lapunk holnapi számában közlésezünk egy igen érdekes szanti-matális levélkét, melynek címzettje városunk nagybefolyású dámája; a szerző pedig igen magas beosztású tisztségviselő. Eredetijét a kíváncsiak a szerkesztőségben megtekinthetik. Mára ennyit! A bon enteneur, salut!” Mit lehetne még tenni?... *(Izgatottan sétál, majd, mint akinek ötlete támad, megtorpan)* Cațavencut meg kell választatni. Kétség sem fér hozzá, kár is gondolkodni. Egy olyan gazemberrel, mint ő gyerekesség, örültség lenne felvenni a harcot... És Fănică?... Bele kell törődjön, muszáj... S akkor mi van? Cațavencu éppen olyan jó képviselő lesz, mit akárki más! De hol lehet Fănică? Hová tűnhetett?

6. Jelenet

- TIPĂTESCU** Zoe, te itt vagy?
- ZOE** Vártalak! Fănică... mit csináltál? Lefogadtad Cațavencut. Jól meggondoltad, mielőtt kiadtad a parancsot? Hogy juthatott eszedbe ilyesmit csinálni? Mért csináltad?
- TIPĂTESCU** *(Idegesen)* Mért? Mért? Pont te kérde? A te butaságod miatt, hogy elkerüljem a fenyegető szerencsétlenséget, amit a te felelőtlenséged okozott. Hogy lehet valaki ennyire szórakozott? Ennyire felelőtlen? Egy szerelmes levelet csak úgy zsebre vágni a zsebkendővel, majd kirántani és elveszteni, mint egy papír fecnit, mint egy lejárt jegyet az előadás után... Ekkora meggondolatlanságra, őszintén megmondom, nem számítottam. Hát mi az Isten csudája! Felnőtt asszony vagy, nem gyerek. Ilyen hanyagságról még a regények se írnak, még színdarabban se fordulhat elő.
- ZOE** Ítélezz, csak, Fănică... *(sír)* Ítélj csak el... gyerekesen viselkedtem... pokoli ostobaságot követtem el; de most helyre kell hozni. Ha szeretsz, ha valaha egy kicsit is szerettél... ments meg a gyalázattól! Te férfi vagy, mit bánod? Neked az se lenne szerencsétlenség, ha kiplakátoznák a szerelmünket... de nekem... Gondolkodj, Fănică, gondolkodj... *(Sír)*

- TIPĂTESCU** Éppen ezért biztosítottam be magam, Cațavencu személyét illetően...
- ZOE** Hiába, Fănică, hiába. Cațavencu akár meg is halhat ma, az újságja holnap úgyszólván közli a levelünket. Istenem! Hogy fogják kapkodni! Darabokra szaggatnak! Hogy röhögnek majd rajtam!... Egy hétig, egy hónapig, egy egész évig ezen a kalandon fognak csámcsogni... Ebben a kisvárosban senkinek semmi más dolga, csak a pletyka, még ok nélkül is... hátha még okuk is van... és micsoda ok, Fănică! És én, én ez alatt mit csináljak? Halljak meg talán? Meghalhatok, ha te is úgy akarod, mert a történetek után nem élhetek tovább!
- TIPĂTESCU** Hát... ha nincs más kiút... Zoe, szeretsz?
- ZOE** Szeretlek, de mentsél meg!
- TIPĂTESCU** Szökjünk meg...
- ZOE** *(Elhúzódik)* Megörültél? Na, és Zaharia? És a pozíciód? És a botrány, ami a nyomunkban még jobban fellángol?
- TIPĂTESCU** *(Elbátortalanodva)* Tehát semmit se lehet csinálni?
- ZOE** De igen!
- TIPĂTESCU** Mit?
- ZOE** Támogatnunk kell Cațavencu jelölését...
- TIPĂTESCU** *(Mint akit megcsíptek)* Lehetetlen!
- ZOE** Válasszuk meg!
- TIPĂTESCU** Soha!
- ZOE** Meg kell. Muszáj!
- TIPĂTESCU** Csak a holttestemen keresztül! Meggondoltad miket beszélsz, Íme, milyen táviratot csíptem el az előbb; az a gazember vitte a távirdába, aki a levelet megtalálta; a tegnapi részeg. Névtelenül. Lefoglaltam, és parancsot adtam ki, hogy semmit se továbbítsanak az én tudtom nélkül; de mit tudom én, mit tartalmazhat egy siflirozott távirat?... Tessék: „Árulás! A prefektus és emberei elárulják a pártot, a nifilista Cațavencuért, akit frakciónk képviselőjévé akarnak választani... Árulás! Árulás! Háromszor is árulás!... A párttagok egy csoportja...” Bármi történjen, azt a nyomorultat nem támogathatjuk, nem, nem és nem!... Adj tanácsot, keressünk valami más megoldást!
- ZOE** *(Összetörten)* Nem látok... Nincs más megoldás.
- TIPĂTESCU** Akkor... *(Kétségbeesetten)* Hagyj el! Hagyj békén, te nyomorult!... hadd haljak meg szegényemben!... Gyilkolj csak le engem, aki szerettelek, aki mindent feláldozott érted... ide jutottam... ide juttattál... ennyit értek az esküdözéseid! A halál karjaiba lökés! - mert megölöm magam *(Határozottan)* még a botrány kirobbanása előtt, még a mai napon, itt, most! - Halálba kergetsz, pedig megmenthetnél; de te elveszejtesz... *(Sír)*
- TIPĂTESCU** Zoe! Zoe!
- ZOE** Eressz!... Ha az ambíciódat, a kis politikai vacakériájodat többre tartod az én becsületednél, akkor hagyj meghalni! Megölöm magam... *(Sírva)* és azzal a bizonyossággal távozom e világból, hogy nyolc éven át áltattál, a nyolc év minden egyes percében csak áltattál, és nem szeretted soha, de soha, soha,

soha...

TIPĂTESCU Zoe! Gondolkodjunk, nézzük meg mit lehet csinálni!

ZOE Fontolgatásra nincs már idő! Minden múltó pillanat a vesztemet ketyegi...
Határoznod kell!

TIPĂTESCU *(Küzd önmagával)* Határozni...határozni!

ZOE Az előbb, a korzón, a filagóriánál hallottam a Cațavencu letartóztatását. Mint egy örölt rohantam a szerkesztőségbe; és íme mit nyomtattak ki. *(Egy röplapot nyújt át)*

Fănică lassan olvassa.

Most már tudhatod, mire lehet számítani a letartóztatása után.

TIPĂTESCU Ez az ember a fejével játszik... az életével!

ZOE Nem az övé a tét, Fănică, hanem az én életem; mert megismétlem...
választhat: vagy szeretsz és én élek, de akkor a Cațavencu elleni harcról szó se lehet - engedned kell nekem; vagy nem, és akkor nekem végem, és miután legyilkoltál, legyen, aminek lennie kell... *(Összetörten)* Határoztam!!!
(Egyszerre visszatér az ereje) Igen, döntöttem, de addig nem halok meg, amíg meg nem vívtam a harcom, minden lehetséges módon a körülményekkel.
(Növekvő energiával) És harcolni fogok! Ellened is, ellened is küzdeni fogok minden erőmmel, szívtelen és hálátlan ember! Mert most te vagy a legnagyobb akadálya annak, hogy visszanyerhessem lelkem nyugalma! Igen, döntöttem, és vissza fogom szerezni a lelkem békességét!... Igen, határoztam! És le kell győzzek mindent és mindenkit, még téged is... Annyira határozott vagyok, hogy épp az imént parancsoltam meg Ghițanak: engedje szabadon Cațavencut, és kérje meg a nevemben, fáradjon ide.

TIPĂTESCU Mit tettél? Ostoba némbér!

ZOE Csak azt tettem, amit tennem kellett. Ha te nem vagy hajlandó Cațavencut támogatni, ha te nem vagy hajlandó megszavazni - nem akarsz megmenteni engem -, majd támogatom én! Majd rászavazok én? Mert én meg akarok menekülni...

TIPĂTESCU Hogyan?

ZOE Igen, én választom meg, én! Igen, én Cațavencu párti vagyok, és a férjem is az összes szavazataival mellette lesz. Következésképpen, aki Cațavencu ellen harcol, ellenem harcol... Rajta, Fănică, harcolj, taposs el, te, aki azt hazudtad, hogy szeretsz. Lássuk, mire megyünk! *(Indul kifelé, jobbra)*

TIPĂTESCU Zoe...!

Zoe: Hagyjál! *(Kimegy)*

Tipătescu: *(Követi)* Zoe! Zoe! *(Kimegy utána)*

Pár pillanatig a színpad üres.

7. Jelenet

PRISTANDA *(Megjelenik a bejárati ajtónál, és udvariasan helyet csinál Cațavencunak)*
Tessen parancsolni, Nicu tekintetes úr, tessék csak, tessék... *(Alázatosan)*
...és tényleg, nagyon kérem, pardonozzon meg nekem a missiómért, mert

25

(*Komolyan*) parancsba van adva, hogy: a közeg olyan legyen, mint a rágó-ráksúly, a feladat-végrehajtáskor... Maga jobban tudja, mint én, a rendőr már ilyen: az apád is lehet - el kell kapni? Elkapod! Nincs mit tenni; ilyen a végrehajtás! Ezért kérem, hogy pardonozzon meg nekem...

- CAȚAVENCU** Ugyan Ghiță, ne mind nyaggass a bocsánataiddal... Azt képezed, mi nem tudjuk, mi történik a rendőrségen? (*Ünnepélyesen*) Egy alkotmányos jogrendi államban a rendőr s e több se kevesebb, mint pusztá instrumentum.
- PRISTANDA** Tiszta-pusztá instrumentum!
- CAȚAVENCU** Nem a lesújtó ököl a hibás, hanem az irányító akarat... Írtam is egy cikket erről. Nem tudom olvastad-e?
- PRISTANDA** Kellett, Nicu tekintetes úr, kellett, hogy olvassam; én a maga ojságját úgy olvasom, mint a Zevangéliomot. Csak azért, hogy nehogy ferdén nézzen rám... a missióm miatt... (*Titokzatosan*) ...más van az én lelkem mélyén! De még mennyire más, de mit lehet tenni: naccsalád és minimálbér - a kőccségvetés szerint...
- CAȚAVENCU** Különben is, hóhér hiányában, hogyan létezne mártírium?
- PRISTANDA** Tisztára, Nicu tekintetes úr!
- CAȚAVENCU** (*Hangot vált*) Polgártárs, ne felejtkezz meg a kondícióról, melynek ellenében ide jöttem! Eljöttem a prefektus házába, de nem vagyok hajlandó szemet akasztani vele, nem hagyom magam ilyen olcsón kompromentálni. Engem Trahanache asszony invitált, vele óhajtók találkozni!
- PRISTANDA** Hát persze, Nicu tekintetes úr, csakis Zsoițika naccsámmal... Fănică naccsás úr nincs is itthon!... Tessen leülni!... Megyek, szólok Zsoițika naccsámnak, hogy meg tetszett érkezni... (*El akar menni*)
- CAȚAVENCU** Még azt is tedd hozzá, hogy igen sietek vissza a tömlöcbe, ahová kegyeinek elvesztése miatt zuhantam.
- PRISTANDA** Ggggenis! (*Félre*) Micsoda hóhányó. Na, ebből lenne igazi kóser prefektus!

8. Jelenet

- CAȚAVENCU** (*Egyedül*) Nagy nehezen, de kápitulál. Nem is lehetett volna másként... A szeretett, drága, mélyen tisztelt Zaharia bácsink (*Nevet*) szinte már hallom, amint az esti ülésen kikiáltja a nevem a frakció jelöltjeként. Szerencsétlen Farfuridi!... (*Ünnepélyesen*) „A cél szentesíti az eszközt!” - mondta a hallhatatlan Gamebetta! Az édes-drága Fănică barátunkat eheti majd a pulykaméreg, nekem annál jobb. Agyaveszetté válik, annál rosszabb neki. Letartóztat, annál jobb nekem! Zsoițika naccsámnak több esze van, mint az egész társaságnak: udvariasan hívat, és én íme itt vagyok készen állva, hogy tiszteletteljes csókot leheljek a kacsóira... Mit lehet itt tenni, kérem: ez a kéz adja a mandátumot!... De hol lehet a madám?... Nem jön!... (*Körbe forog, ebben a pillanatban megjelenik Tipătescu jobbról, pár pillanatig farkasszemet néznek mozdulatlanul. Cațavencu meg van lepve. Félre.*) Tipătescu! Jobb szerettem volna a nőt!

9. Jelenet

- TIPĂTESCU** *(Összevont szemöldökkel és ökölbe szorított kézzel néz farkasszemet; félre)*
Most tarts vissza, Úristen!
- CAȚAVENCU** *(Zavartan)* Bocsásson meg tisztelt úrrr, ha úgy tűnik, hogy kissé szokatlan körülmények között toppantam be az ön lakásába... Bevallom, hogy parancsra hurcoltak ide a börtönből, és... az ön rendőre... és így nem számítottam a találkozásra...
- TIPĂTESCU** *(Félre)* Impertinens!
- CAȚAVENCU** Nekem azt mondták, hogy a kedves... azaz, hogy különben nem is jöttem volna... de végül is, fogoly vagyok, s akkor maradok... ha viszont nem - és semmit se óhajtok jobban! - azonnal visszavonulnék...
- TIPĂTESCU** *(Idegesen dobol a sarkával a padlón, majd összeszorított foggal, majdnem betűzve)* Hón szeretett és mélyen tisztelt Cațavencu úrrr? Fel nem foghatom, hogy két férfi közt - akik némi komolyságot vindikálnak maguknak -, mi szükség van ezekre a steril tirádákra, machinációkra, és társasági rafinériákra, mikor a helyzet egészen világos. Én nyílt sisakkal játszom... megengedi, hogy mondjak valamit...? Tessék! Na, kérem tessék!... *(Egy székre mutat; félre)* Nyugalom, csak nyugalom! Még jó, hogy Zoe nincs itt!
- CAȚAVENCU** Elfogadom, tisztelt úrrr! Ön szereti a nyílt játszmát, én viszont szeretek röviden végezni, érti: röviden, röviden! *(Nyakmetsző kézmozdulatot tesz)* Helyzetünk könnyedén megoldható!
- Tipătescu a székre mutat.*
- (Könnyedén visszautasítja)* Óh! Köszönöm!
- TIPĂTESCU** *(U.a. a játék)* Tessék!... Csak tessék!!! Parancsoljon!
- CAȚAVENCU** *(U.a. a játék)* Köszönöm!
- TIPĂTESCU** *(Mereven a szeme közé néz, mogorván)* Leülni!
- CAȚAVENCU** *(Egészen a szélig hátrált, most feladja, és nem egészen a saját akaratából letotytan)* Köszönöm!
- TIPĂTESCU** Nnna, úgy! *(Mellé ül)*
- Cațavencu elhúzódik: Tipătescu utána nyomul. Cațavencu úgy, mint fenn és ismét.*
- Tehát, tiszteletre méltó úrrr, önnek birtokában van egy levelem - hogy miként jutott hozzá, azt nem kommentálok! - mely kompromentálhatja egy család becsületét...
- CAȚAVENCU** *(Legyint)* Áh!
- TIPĂTESCU** Bocsásson meg, ha megsértettem. Vagy legyenek még rövidebb: Ön egy praktikus ember: önnél van valami, amire nekem, szükségem - és ön tudja mennyire szükségem - van!... És én most azt kérdezem *(Nagyon nyájasan)* igen tisztelt úrrr, mit kér ön cserébe tőlem azért a dologért?
- CAȚAVENCU** Hogyhogy ön nem tudja?
- TIPĂTESCU** *(Hasonlóan)* Nem...
- CAȚAVENCU** *(Mint fenn)* Még csak meg se fordult a fejében?

- TIPĂTESCU** *(Mint fenn)* Nem... azért kérdem...
- CAȚAVENCU** *(Mint fenn)* Tisztelt úrrr...*(Méltóságteljesen)* Egy politikusnak...
- TIPĂTESCU** *(Éllet)* Azazhogya magának...
- CAȚAVENCU** Engedelmeivel... egy politikusnak kötelessége, bizonyos körülmények között; körülmények, melyekben hazánk jelenleg vergődik, melyek befolyásolnak bizonyos irányzatokat, tekintetbe véve bármely alkotmányos állam múltját, de különösen egy olyan fiatal államét, mint a mienk...
- TIPĂTESCU** *(Idegesen dobol a lábával)* Még egyszer esedezek, igen mélyen tisztelt úrrr!
(Tagoltan) ...Mit kér ön cserébe azért a levélért? Röviden! Röviden!
(Megismétli Cațavencu nyakazó mozdulatát)
- CAȚAVENCU** Nos?... Ha így állunk, ha ön röviden akarja, íme: azt akarom, ne obstruálja, sőt, támogassa jelöltségemet...
- TIPĂTESCU** *(Szinte kitör)* Az ön jelöltségét! *(Uralkodik magán)* Igen tiszteletre méltó, nem tűnik ez egy kissé soknak?...
- CAȚAVENCU** Erre csak ön, aki a cserét felajánlotta tud válaszolni...
- TIPĂTESCU** *(Nyomul feléje, ismétlődik az előbbi játék)* Na, de igazán, nem tűnik ez egy kissé soknak?... He? Mit mond? Szólt valamit?
- CAȚAVENCU** *(Naivan)* Nem.
- TIPĂTESCU** *(Sejtetve)* És ha az Állandó Bizottság visszavonulna, és biztosítanánk egy helyet hön szeretett Cațavencu urunknak?
- CAȚAVENCU** *(Ártatlan mosollyal)* Óh, az semmiség, mélyen tisztel...
- TIPĂTESCU** És ha az államügyész is ugyanaz a Cațavencu úr lenne?
- CAȚAVENCU** Kevés, nagyon kevés, mélyen tisztelt...
- TIPĂTESCU** És ha a polgármesteri szék - most épp üres! - betelne? És ha a Szent Nyikulaje Alapítvány kuratóriumi elnökét szintén Cațavencu bácsinak hívnák?
- Cațavencu elhárító mosollyal legyint.*
- És ha a város melletti, bekerített lanka szintén...
- CAȚAVENCU** *(Mosolyog)* Engedelmet, mélyen tisztelt, de egy politikusnak kötelessége, különösen muszáj, olyan körülmények között, melyben jelenleg hazánk leledzik, tekintetbe véve a múltat, különösen egy olyan fiatal állam esetében, mint a miénk, mely alig mászott ki a ...
- TIPĂTESCU** *(Lábával idegesen dobbantva félbeszakítja)* Na hagyja a... Hagyjuk ezeket a hochmecolt frázisokat, Cațavencu tata... ezeket tartogassa a szájtáti, nyáladzó bámulóinak... maga szerint én az, az ember vagyok aki ezt, megeszi?! Most pedig, hadd hallom, mi kell? Férfiasan: mit akar tőlem?... *(Izgatottan felemelkedik)*
- CAȚAVENCU** *(Szintén feláll)* Mit akarok? Mit akarok? Nagyon jól tudja ön, mit akarok! Csak azt akarom, ami rég kijár nekem, oly hosszadalmas harc után; amit rég kiérdemeltem ebben a bunkó városban, ahol én vagyok a legelső, a... politikai elit... Akarom a...
- TIPĂTESCU** *(Izgatottan)* Mit akar?
- CAȚAVENCU** *(Hasonlóan)* A képviselői mandátumot... azt akarom és semmi mást! Semmit! Semmit! *(Szünet után, célzatosan emelkedő hangon)* Jár nekem!...

Kérem! Ne álljon az utamba... Támogasson... Választasson meg.
Holnapután, amikor megfelelő többséggel megválasztottak... abban a pillanatban öné a levél. *(Nagyon melegen)*... becsületszavamra!

- TIPĂTESCU** *(Kis híján kitör)* Az ön becsülete?... És ha nem tudom megválasztatni
- CAȚAVENCU** Deee, megtud!
- TIPĂTESCU** *(Egyre jobban elveszti a fejét)* És ha nem akarom! - Érti? Nem akarom!
- CAȚAVENCU** *(Makacsul)* Kell...
- TIPĂTESCU** Megfelejtkezik, hogy egy olyan emberrel, mint én, nem lehet így játszani. Nem. És nem. Nem akarom megválasztani!
- CAȚAVENCU** Muszáj!
- TIPĂTESCU** Nem!
- CAȚAVENCU** Muszáj, ha csak egy kicsit is ad a hölgy becsü...
- TIPĂTESCU** *(Kirobban)* Nyomorult!

Cațavencu hátról

Szégyentelen gazember! Nem értem mi tart vissza, hogy szétverjen a fejedet.
(A fogas esernyőtartójából egy sétapálcát ragad ki, és őrjöngve indul Cațavencu felé.) Te rohadék, ideadod a levelet! Itt! Most! Megmondod hol a levél... vagy agyonverlek, mint egy kutyát! *(Ráront)*

- CAȚAVENCU** *(Futva menekül, megkerüli az asztalt és a kanapét. Feldönti a bútorokat, az ablakhoz rohan, kinyitja, és reszketve ordít kifelé)* Segítség! Fogják meg! Megöl a vámpír! A gyilkos prefektus! Segítség.

10. Jelenet

- ZOE** *(Nagyon izgatottan ront be, és közéjük ugrik; kérőn.)* Cațavencu úr az Isten szerelmére kérem, Cațavencu úr... kérem!...Ne kiabáljon! Fănică megőrültél, Cațavencu úr kérem...
- CAȚAVENCU** *(Szintén nagyon izgatottan)* Már hogyan kiabálnék, madám?
- TIPĂTESCU** *(A felindulástól kifáradva egy székre rogy, a homlokát törli)* Szemétláda! Bitang állat!
- ZOE** *(Kérlelve)* Cațavencu úr, én kérek bocsánatot ezért a kitörésért és azért, hogy megfeledkezett...
- CAȚAVENCU** Itt szó s e lehet bocsánatról, asszonyom; azonnal ki kell, jussak ebből a házból; egy percig se maradhatok itt, ahol az életem a tét...
- ZOE** Cațavencu úr, ön végül is egy praktikus ember, önnek teljesen mindegy, kitől kapná meg azt, amit annyira óhajt...
- CAȚAVENCU** Nem értem!...
- ZOE** A szóban forgó levél helyett cserébe, ön a képviselői mandátumot óhajtotta. Megesküdött a becsületére, hogy holnapután, amikor kihirdetik a megválasztását, átnyújtja a levelet annak, aki ehhez hozzásegítette... Nos?! Én választom meg; én és a férjem; nekem adja át a levelet... Elfogadja az ajánlatomat?

- CAȚAVENCU** *(Mint akinek ötlete támad)* Elfogadom...
- ZOE** *(Lassan közelítve Tipătescuhoz, aki magába roskadva ül egy széken)* És megértheted, ha ellened harcolva kell a levélhez jussak... köztünk mindennek... de mindennek vége... remélem ezt érted Fănică? *(Hangosan)* Cațavencu úr, az egyezségünk megpecsételtett...
- CAȚAVENCU** Teljes mértékben madám, de... *(Tipătescu felé int)*
- ZOE** *(Tipătescu mellett áll, noszogatja)* Fănică! Fănică! A nyugalmam ellensége akarsz lenni?... *(Nagyon szépen kérleli)* Fănică?!...
- TIPĂTESCU** *(Nem tud tovább küzdeni)* Legyen, ha te úgy akarod... legyen meg! Történjen, aminek történnie kell... *(Határozottan)* Cațavencu úr, ön a Zoe jelöltje, a Zaharia úr jelöltje... következésképpen az enyém is! Holnapután ön képviselő!
- ZOE** Óh!
- CAȚAVENCU** Holnapután öné a...
Zaj kintről: „Egy ici-pici türelmet kérek!”
- ZOE** A bapus!
- TIPĂTESCU** Zaharia!
- CAȚAVENCU** A mélyen tisztelt!
- TIPĂTESCU** Gyorsan bújjatok el mindketten... nem szabad itt találjon...
Zoe sietve balra ki. Cațavencu és Tipătescu pedig jobbra.

11. Jelenet

- TRAHANACHE** *(Egyedül)* Senki. És az a barom-állat kölyök azt mondta, hogy Zoe és Fănică itt vannak. *(Diszkréten kopog a jobb oldali ajtón)* Senki. *(U.a a játék balról)* Senki. *(Ki akar menni, mint akinek valami az eszébe jutott.)* Óh, majd elfelejtettem! *(Az asztalhoz ül és ír)* „Drága Fănică, kerestelek! Fél óra múlva vissza jövök. Feltétlen beszélnünk kell az esti gyűlés előtt. Várj meg: legyen egy ici-pici türelmed... Trahanache!...” *(Otthagya a levelet)* Most pedig nézzünk utána, miből szedte meg magát a szeretett Cațavencu úr? *(Kimegy)*

A színpár percig üres, majd óvatosan jobbról jön Zoe, balról Tipătescu és Cațavencu.

12. jelenet

- TIPĂTESCU** Egy percnyi nyugalma sincs az embernek! Átkozott politika... *(Cațavencunak)* Én megyek a távírdába és megsürgönyözöm Bukarestnek a jelölésedet... otthon várj, amíg üzenek érted... Az esti gyűlésen légy nagyon taktikus... nagyon óvatosnak kell lennünk...

Kintről ismétlődő kopogtatás, majd három sípszó hallik.

Ez Ghiță, ez az ő sípjele! *(Ajtót nyit)*

Bejön a Részeg Polgár, és elfütyyenti magát a csodálkozástól)

Már megint? *(Hátra tántorodik)*

CAȚAVENCU *(A Zoe háta mögé bújik)* Tyúha! Az én emberem!

POLGÁR Igen, már megint én... hukk!... azért a kis izéért jöttem, amiről a reggel beszéltünk... Hukk!... Most mit csinálunk?... Hukk!... holnap elkezdődik!... és én kire szavazok?...

TIPĂTESCU *(Útját állja, hogy ne tudjon bennebb jönni)* Kire? Kire? Polgártárs! Kezd az idegeimre menni... Szavazzon, akire akar!...

POLGÁR Ha már szóba jött a... hukk!!!...zakarat... és senkire se akarok!...

TIPĂTESCU Hagyjon engem békén! A hivatal egy pillanatig se akarja a polgárokat befolyásolni.

CAȚAVENCU *(Közbevág)* Pardon! Már engedelmet: én azt mondom, hogy egy konsztitucionális államban, különösen egy olyan fiatal államban, mint a miénk, a hivatalnak kutya kötelessége...

ZOE Ez magától értetődik...

POLGÁR Nocsak! A mélyen tisztelt! Most veszem észre...hukk!... Egészséget, békességet, szeressük a... hukk!... Jól megdolgozott... borra sört és sörre bort... mi?...De csak, mert tisztel engem?...hukk!... vagy talán csak nem a levélkéért?... *(A lopás gesztusát mutatja)* Gratula... gartula...tiszteletem, Nae úrrr!

CAȚAVENCU Ó! Óh!

ZOE Fănică! Rúgd ki, elviselhetetlen!

TIPĂTESCU Ide figyeljen, jóember, tűnjön el, míg szépen beszélek... végül is mit akar?

POLGÁR Hát nem megmondtam?...hukk!...Holnap elkezdődik... és?...Én kire szavazok?... Hukk! ...kire?

ZOE Catavencu úrra!

POLGÁR Cața... hukk!...*(Kitör belőle a nevetés)* ...na ne hülyítsen, mert feljön a cefre...

TIPĂTESCU *(Egyre idegesebben, megrázza a polgárt)* Azért, mert alkoholista vagy...

POLGÁR Ne rázzon, mert feljön a cefre...

TIPĂTESCU *(Mint fenn)* Mert hagyta, hogy kilopják a zsebedből a levelet...

POLGÁR Semmi baj, találok másikat...

TIPĂTESCU Pofa be, most én beszélek... azért, mert egy...

POLGÁR Választópolgár vagyok...

TIPĂTESCU Nem! Egy részeges... alkoholista... egy senkiházi...

ZOE Fănică, ne...

TIPĂTESCU De igenis, alkoholista... most is részeg vagy tökré...

Cațavencu nevet.

POLGÁR Egy frászt!

TIPĂTESCU (*Undorodva*) Te szerencsétlen! Egy mérföldre fújod a brahát... (*Ellöki*)

POLGÁR Ez az én naturális illatom... (*Dülöngél*)

TIPĂTESCU Fújod a rumot!

POLGÁR Még szép! Mit fújjak petlóreumot?

TIPĂTESCU Nos, épp ezért kell a mélyen tisztelt Cațavencu úrra, szavazz... Amilyen a választó, olyan a választott...

ZOE Fănică!

CAȚAVENCU Mindig ironikus! (*Mosolyogva*) Igen tisztelt!

13. Jelenet

TIPĂTESCU (*Lassan begerjed*) Igen, mi Cațavencu úrnak dolgozunk, mi Cațavencu urat támogatjuk, és önök Cațavencu úrra szavaznak. És nem kényszerből támogatjuk, nem, hanem azért támogatjuk, mert ő hazánk legbecsületesebb fia...

ZOE Fănică, nyugodj meg!

TIPĂTESCU Nyugodt vagyok!...Mert ő urasága nem olyan, mint a...

Farfuridi, Brînzovenescu és Trahanache megjelenik a bejáratnál és hallgatózik. Az első le is játssza Trahanachenak, ami történik

...a többi gazember, mint a többi csirkefogó, mint a többi nyomorult szemétláda... megismétlem: az olyan okos, politikailag tisztánlátó, éles eszű választóhoz, mint ön, nem is illene jobb jelölt, mint Cațavencu úrrr, a mélyen tisztelt Cațavencu úr!

(Undorral ellöki magától a Részeg Polgárt)

CAȚAVENCU (*Ártatlan mosollyal*) A kis rosszmájú!

BRÎNZOVENESCU (*A háttérben*) Áhá!

FARFURIDI (*Trahnachenak*) Íme? Az árulás! Mondtam, mélyen tisztelt... mondtam... (*Előre jönnek*)

TRAHANACHE Csend! Legyen egy ici-pici türelmed!

ZOE Bapuska! (*Trahanachehoz szalad, félrevonja és gesztikulálva magyaráz*)
Másik oldalon Cațavencu és Polgár suttog.

TIPĂTESCU Kész! Elég volt! Mind hagyjatok békében! Mind!

FARFURIDI Békén hagyjuk, békén hagyjuk, igen tisztelt, de megyünk Bukarestbe...

BRÎNZOVENESCU És mindent elmondunk...

TIPĂTESCU Menjete a francba! (*Odamegy Trahanachehoz és Zoehoz*)

FARFURIDI Elmondjuk az újságoknak!

BRÎNZOVENESCU A Központi Választási Bizottságnak!

FARFURIDI A kormánynak!

POLGÁR *(Brînzovenescura és Farfuridire mutat)* Jujujuj!...Na, ne is mondja, mert feljön a cefre!.

Cațavencu és a Részeg Polgár, nagyon izgatottan beszélgetnek, az egyik oldalon Farfuridivel és Brînzovenescuval

TRAHANACHE Végül is miről van szó Fănică

TIPĂTESCU Engem ne kérdezz, Zaharia bátyám!

ZOE Egy szót s e bapuskám, muszáj!...

TRAHANACHE Miért? De miért?

ZOE Ha egy kicsit is ragaszkodsz hozzám, ha egy kicsit is szeretsz: most hallgass; majd mindent elmagyarázok.

Halkan beszélgetnek.

CAȚAVENCU Már engedelmet, tisztelt uraim! De magasabb kormánykörök nem önökbe fogják majd helyezni a bizalmat, hanem...

Mindenki figyel.

(Izgatottan sétál) ...Tipătescu úrba, a legtisztességesebb prefektusba!

TRAHANACHE Így igaz!

CAȚAVENCU A legderekabba!...

TRAHANACHE Úgy van!

CAȚAVENCU A leghűségesebbe!...

ZOE Ez csak természetes!

CAȚAVENCU És engedtessek meg, de ha feltűnnek ilyen személyek, akik csak saját hasznuk után koslatnak... mint például önök...

POLGÁR Húha! Ez erős! Nono!

FARFURIDI Tehát még sérteget is!

BRÎNZOVENESCU Brávosz!

CAȚAVENCU Kocapolitikusok szekértábor! Ez önérdekű vészharangkongatás uraim!

ZOE *(Trahanachenak)* Ez magától értetődik!

CAȚAVENCU Majd a szavazók mondják ki az utolsó szót!

ZOE *(Mintegy buzdítva a Részeg Polgárt és Trahanachet)* Igen, a szavazók mondják ki az utolsó szót!

TRAHANACHE Hát persze, hogy a szavazók mondják ki az utolsó szót!

POLGÁR *(Komolyan)* Igenis, mi kimondjuk!

14. Jelenet

PRISTANDA Fănică naccsás úr! Egy nagyon-nagyon ex-pex sürgöny!

ZOE Egy sürgöny?

Mind feléje fordulnak

TIPĂTESCU *(Idegesen felbontja a sűrűnyet és olvassa)* „Minden áron, de minden áron az önök frakciója Agamemnon Dandanachet kell megválassza.

Mozgás

Kezeljék az ügyet utolsó és bizalmi kérdéskén...” Óh!

FARFURIDI és BRÎNZOVENESCU Ahá! Ahá! Ahá!

ZOE *(Teljes energiával)* Ó! Ez nem létezik! Mindenki ellen harcolni fogunk!...
Harcolni fogunk a kormány ellen...

Tipătescu fáradtan egy székre rogy

TRAHANACHE Legyen egy ici-pici türelmed!

ZOE Igen bapuska! Harcolni fogunk a kormány ellen is!

CAȚAVENCU Igen harcolni fogunk a kormány ellen is!

Cațavencu, Zoe és Trahanache az egyik oldalon; Farfuridi és Brînzovenescu elégedetten dörzsöli a kezét; Tipătescu egy székre rogyva ül, mintha nem is érintenék a dolgok. A Részezes Polgár közében

POLGÁR *(Elragadta a hév)* Igen! Harcolni fogunk a kormá... hukk! *(Hangot vált)*...azaz, hogy nem, én a kormány ellen nem harcolok!

Függöny.

III. FELVONÁS

A szin a városháza hatszög alakú tanácsterme, melynek három oldala látszik. Hátral három ajtó; a középső a bejárati folyosóra nyílik; a jobb oldalin: „Anyakönyvi hivatal”-, a bal oldalin „Iratár”- felírat olvasható. Baloldalt hátral, ajtó: „Polgármészderi hivatal”. Jobboldalt, szemben vele az „Igtató”. A bal oldali két ajtó között emelvény, rajta asztal az elnöki fotellel. Az asztal előtt, kissé alacsonyabban a szónoki pulpitus, rajta vizeskancsó és pohár. Az asztalon két gyertyatartó, kalamáris, papír és csengő. Az emelvényt korlát választja el - rajta zöld pamutterítő - a sűrű sorokban álló padoktól és székektől. Egyetlen szabad ösvény van az ajtótól az elnöki emelvényig, amelyen közlekedni lehet. A falakon néhány szegre akasztott lámpa. Szegényes fény. A függöny felmenetelekor Trahanache az elnöki széken trónol. A pulpitus mögött, az asztal körül Brinzovenescu és polgárok, háttal a közönségnek. A padokon és székeken választók, polgárok, közönség. A padsor szélén, a közönséghez közel Cařavencu, Ionescu, Popescu és más tanítók, mindannyian az eszme hű partizánjai. Farfuridi a pulpitusnál áll. Mikor a függöny felmegy, éppen félbeszakad az ülés. A terem zúg, mint a méhkas. Az elnök a csengőt rázza.

1. Jelenet

FARFURIDI (A pulpitusról) Engedjék meg! (Iszik) Engedjék meg!

A teremben zaj

TRAHANACHE (Rázza a csengőt) Mélyen tiszteltek! Igen tiszteltek, égetően fontos problémák vannak napirenden... Egy ici-pici türelmet kérek... (Farfuridinek) Rajta, mélyen tisztelt, a szó a magáé!

FARFURIDI (Összeszedi a gondolatait) Minekutána megvilágítottam jogi szempontból, történelmi szempontból a kérdést... szeretném minél előbb berekeszteni...

POPESCU Becsszó?... Csak megtartaná a szavad!

Nevetés a tanítók oldalán

FARFURIDI Kérem, ne szakítsanak félbe, engedjék meg...

TRAHANACHE (Arra felé, ahol Popescu ül) Mélyen tisztelt, ne szóljon közbe...

FARFURIDI Minekutána megvilágítottam jogi szempontból, történelmi szempontból a kérdést... szeretném - mint ahogy már mondtam - minél előbb berekeszteni... (Iszik egy kortyot, majd mély lélegzetet véve lassan, mint aki mesébe kezd) Pont... ezer-nyolc-száz huszon-egyben...

Zaj és tiltakozás a Cařavencu frakciójában: Na, ne! Ó! De kérem!

POPESCU Ha ismét visszatérünk, pont! Ezernyolcszáz huszonegybe... ott ette meg a fene!

Tiltakozás, zaj.

FARFURIDI Már engedjék meg... pont ezer-nyolcszáz...

MIND (Kórusban utánozzák) ...huszonegyben!

FARFURIDI Engedjék meg...

TRAHANACHE (Csenget) Igen tiszteltek! Mélyen tiszteltek! Ne szakítsák félbe a szónokot... Legyen egy ici-pici tü...

- CAȚAVENCU** ...relmünk!!! Miféle türelmünk, mélyen tisztelt elnök úr? Az idő előrehaladott! Más szónokok is jelentkeztek szólásra!
- A FRAKCIÓ** Úgy van! Úgy van!
- CAȚAVENCU** A tisztelt szónok megígérte, hogy minél előbb berekeszti... de miféle berekesztés ez ha már másodszor kezdi 1821-nél! Ugyan kérem!
- A FRAKCIÓ** Úgy van! Ó! Ó!
- Zaj
- Pfúj! Pfúj!
- FARFURIDI** Engedjék meg!...
- TRAHANACHE** (*Mézes-mázosan odahajol Farfuridihez*) Mélyen tisztel... arra gondoltam, nem lenne rossz, ha ugoránk egyet '48-ra...
- CAȚAVENCU** (*Bekiált*) Inkább '64-re!...
- A FRAKCIÓ** Igen! Igen! '64-re...
- TRAHANACHE** (*Felemelkedik, mit aki a köz véleményét figyelembe kívánja venni*) Azaz, hogy... a népszavazásra!
- MIND** Igen, igen a népszavazásra!
- Zaj
- FARFURIDI** (*Háttal a közönségnek, az elnök felé fordul*) De engedje meg, elnök úr, ön megadta a szót, és minekutána az elnök megadta a szót...
- TRAHANACHE** (*Békítően a vállára teszi a kezét*) Mélyen tisztelt, ha egy kicsit is szeret, tegye meg a kedvemért... térünk át a népszavazásra... a közgyűlés óhaja!
- FARFURIDI** De kérem, elnök úr!...
- TRAHANACHE** (*Kérőn*) Térjünk át a népszavazásra! (*Lágyan a terem felé fordítja*)
- MIND** (*Hangosan*) Helyes! Nép-sza-va-zás! Nép-sza-va-zás!
- FARFURIDI** (*Iszik, majd rezignáltan*) Mit is mondtam tehát? Hogy pontosan megértsenek, 1864-ben érkezett el az okkázio, hogy a nép, egy népszavazásban nyilváníthassa ki a véleményét!... Előbb azonban lássuk a csak... a jobb megértés végett... azazhogy... mi is?... mit is jelent a népszavazás!
- IONESCU** Tudjuk, mi a népszavazás! Nem kérünk az egzplikációból! Merszi!
- Zaj
- FARFURIDI** (*A közbeszólókhöz*) Engedjék meg! (*Trahanache felé*) Kérem elnök úr!...
- TRAHANACHE** (*Csenget*) Mélyen tiszteltek! Igen tiszteltek! Kérem, ne zavarják a szónokot! (*Igen nyájasan*) Csendet kérek; égető problémák vannak napirenden; ici-pici türelmet kérek. (*Farfuridi felé*) Na, nyomás, mélyen tisztelt, magáé a szó!
- FARFURIDI** (*Lendülettel*) Tehát, ha például azt mondjuk: '64, azt mondtuk, népszavazás! Ha például azt mondjuk: népszavazás, azt mondtuk: '64!... Mindannyian tudjuk, bárki közülünk tudja, mit jelent '64, lássuk azonban, mit is jelent a népszavazás... (*Erős lendülettel kezdi a mondatot*) A népszavazás!...
- CAȚAVENCU** De itt szó sincs népszavazásról...
- FARFURIDI** Már engedje meg... (*Cațavencuval vitatkozik*) ...de azt hiszem, hogy ha azt mondjuk...'64... (*Erős meggyőződéssel*)... és még csak ne is próbáljon az

ellenkezőjéről meggyőzni; történelmi tényekkel fogom bizonyítani, hogy minden népnek megvan a maga '64-e...

CAŢAVENCU Már engedjék meg, de itt szó sincs '64-ről!

Helyeső zaj

FARFURIDI Engedjék meg!

A vita igen éles, pergő, a megszakítások ügyvédiesen agresszívek.

Elnök Úr!

TRAHANACHE Mélyen tisztelték, csendet kérek... égetően fontos problémák vannak napirenden...

CAŢAVENCU *(Feláll)* Hogyhogy elnök úr, '64? Hogyan, mitől égető, sürgős napirendi pont '64? Ha nem csalódom, Istennek hála, 1883-at írunk... Mit keres a csizma az asztalon? Kérem felszólítani az igen tisztelt szónokot, térjen a tárgyra...

TRAHANACHE *(Ismét feláll és a szónok vállára, teszi a kezét)* Igen tisztelt, *(Nyájasan, kérve)* ...Hagyja a népszavazást, s ha egy kicsit is szeret, térjen a tárgyra.

FARFURIDI *(Fáradtan a megszakításoktól, az elnök felé fordul)* Elnök úr, nekem meg méltóztatott adni a szót, és én azt hiszem, el kéne...

CAŢAVENCU Nem kéne mélyen tisztelt!

MIND Nem kéne... Nem kell! Nem kell!

TRAHANACHE *(Az asztalra és a vállára támaszkodva, nagyon behízsgősen)* Kérem, ha egy kicsit is szeret, tegye meg a kedvemért... a közgyűlés óhaja, igen tisztelt... *(Nagyon finoman a terem felé fordítja)*

MIND A tárgyra! A tárgyra!

FARFURIDI *(Iszik, nagyon rezignáltan)* Elérkeztünk tehát az alkotmányozás és a választási törvény módosításának a kérdéséhez...

MIND *(Elégedetten)* Ez az! Halljuk!

TRAHANACHE *(U.u.)* Végre! Nnnna!! *(Csenget)* Na, most egy ici-pici türelmet kérek. Röviden, igen tisztelt, ha egy kicsit is szeret, röviden: a közgyűlés óhaja!

FARFURIDI *(Izzad, iszik, állandóan törli magát a zsebkendőjével)* Kérem! Engedjék meg! Tudják mi a véleményem a módosítást illetően?

AZ EGÉSZ TEREM Nem!... Halljuk!... Halljuk!

CAŢAVENCU *(Gúnyosan)* Hadd halljuk a Farfuridi úr véleményét!

Trahanache csönget

FARFURIDI *(Egyre jobban izzad és izgul)* A véleményem a következő: a módosításról van szó, nemdebar?

MIND *(Hangosan)* Igen! Igen! Arról!

FARFURIDI *(Izgatott, izzad)* Nos, tehát, íme, mit mondok én, és mit kell kijelencsenek velem együtt mindazok *(A hangja kezd elfulladni)*, akik hozzám hasonlóan, nem akarnak beleesni a szélsőségbe... *(Elfullad)* ...azazhogy aszondom, hogy igen! Legyünk moderáltak... azazhogy, nem extravagáncs! ...Egy politikai kérdésben... amely... amitől az ország jövője, jelene és múltja függ..... legyen az igen-igen, vagy nagyon-nagyon! *(Összszavarodik, nagyokat nyel)* ... és itt elérkezett az okkázio, hogy feltegyük a kérdést: miért? ...igenis,

miért? ...Azért, hogy Ejrópa ránk szegezze a tekintetét, ha szabad így kifejeznem magamat! ...kérdések...amelyek a társadalmat érintik, azazhogy a megrázkódtatások miatt... (*Izzad és egyre jobban belezavarodik*) ...és az alantas eszmék! ...és végül is... értik már? ...Amiért minden magasztos alkalommal kiálltuk a taktika próbakövét... azaz... azt akarom mondani, hogy ebből a szempontból a nép, a nemzet, Románia (*Hangosan*) ...végül is az ország szempontjából ... a jó modor, hogy Ejrópa egy momentummal hamarabb jöjjön ide, és ismerje el... mivel, hogy úgy mondjam tőle depandálunk... (*Ismét összezavarodik s még jobban izzad*) ...amit, hogy... engedjék meg - (*Törli magát*) amint '21-ben, engedjék meg (*Törli magát*) '48-ban, '34-ben, '54-ben, '64-ben és úgyszintén '74-ben, és '84-ben, és '94-ben, és et cetera, et cetera... ...Ami minket illet! ...Példát kell mutatnunk latin vértestvéreinknek, nem különben!!! (*Nagyon izzad, törli magát, iszik, ismét törli a homlokát és nagyot sóhajt*)

Trahanache ujjával verte a taktust Farfuridi szónoki gesztusaihoz. Éljenzés taps hátul, Brînzovenescu vezényli; nevetés és gúnyos fűjjolás, sziszegés Cațavencu frakciójában. Trahanache csengőjét alig hallani. Miután a zaj elült.

(*Lázasan*)Engedjék meg! Pár szavam van még, és be is fejeztem!

A zaj elül.

Íme, a véleményem! (*Küzd a fáradtsággal*) A kettőből az egyik, engedjék meg: legyen alkotmányrevízió, elfogadom! De akkor ne változzon semmi; vagy ne legyen alkotmány revízió, elfogadom! De akkor változtassunk itt-ott, éspedig a lényeges pontokban... Ebből a dilemmából nem tudunk kijutni... Dixi!

Hátul taps, elől sziszegés. Farfuridi lejön, és összetörten törölgeti magát. Miközben hátra megy, Brînzovenescu és más választók gratulálva fogadják. Zaj. Többen felállnak, Cațavencu szélesen gesztikulálva jön előre a frakciójával. Farfuridi és Brînzovenescu hasonlóan a háttérben. Pristanda titokzatosan jön a polgármester szobájából, és bemegy a korlát kikapuján, mely az emelvény hátsó oldalán van, és meghúzza Trahanache kabátujját azon a kezén, amellyel csenget.

2. Jelenet

TRAHANACHE (*Leteszi a csengőt, és feléje fordul*) Mi? Mi van?

PRISTANDA (*Titokzatosan és gyorsan*) Zaharia naccsás úr! Fănică naccsás úr és Zsoițika nassasszony!...

TRAHANACHE Na? Mi van?

PRISTANDA Itt vannak, túl, az irodában... Hátul jöttek be, várják. Azonnal, tessék oda menni.

TRAHANACHE (*Titokzatosan*) Nem hagyhatom az elnöklést! Legyen egy ici-pici türelmük.

PRISTANDA Muszáj... azonnal ...tessen felfüggeszteni!

TRAHANACHE (*Csenget és feláll*) Igen tisztelt és mélyen tisztel közgyűlés. Doktor Farfuridi, tiszteletreméltó polgártársunk igencsak jelentős felszólamlása után illendőnek érzem fölfüggeszteni az ülést, öt percre!

HANGOK Igen! Igen! De csak öt percre...!

3. Jelenet

CAȚAVENCU *(A csoportjához)* Nnnna, mit szóltok, hát hogyan is lehetne a T.Házba küldeni a mélyen tiszteletet? Nem mondom, megvan a maga véleménye - és én tisztelem a ideálokat, ha őszinték! és rá azt nem lehet mondani, hogy nem őszinte! - Tisztelet minden véleménynek!... De hogy itt mindenféle elavult véleménnyel, régi ideállal ijesztgessen, állandóan Ejrópázzon, alantás teóriákkal, megrázkódtatásokkal rémisztgessen... ezt nem tűrhetem tovább! Az ilyen véleményezéseket én már nem tisztelem, engedtessek megmondanom...

POPESCU De nem... nem értetted! Mert mit állít Farfuridi: azt állította, hogy a történelemből kifolyólag - ezért fél ő a megrázkódtatásoktól - nem szabad rossz példát mutatnunk latin vértestvéreinknek. Nem hallottad, ő maga mondta: latin vér-test-vé-re-ink.

IONESCU Igen! Mondta!

CAȚAVENCU *(Atyáskodva)* Jó gyerekek vagytok, ti tanítók, csak egy nagy hibátok van: ahogy a történelemtől beszél nektek valaki, kész, vége! Már igaza is van. *(Jelentősegteljesen)* Miféle történelem? S ha már a történelem szóba jött, legeslegelőször, mire is tanít bennünket a történelem?

POPESCU Hogy Románia, már Traianus óta...

CAȚAVENCU Nem igaz...

IONESCU Azaz, hogy nagy őseink...

CAȚAVENCU Mit ős! Miféle őseink? Látod, hogy nem érted? *(Szónokiasan)* Tehát legeslegelőször arra tanít bennünket a történelem, hogy ha egy nép nem előre megy, akkor egyhelyben áll!...

A közönség felfigyel a szónoklatra, és köréje gyűl.

...sőt mi több: hátrál, mert a progresszió törvénye ilyen: gyorsan járd, tovább érsz!

Cațavencu frakciója csodálattal tapsol, Farfuridi és Brînzovenescu közelebb lopózott és vállát vonogatja.

IONESCU Így igaz:

POPESCU Kétség se fér hozzá!

FARFURIDI *(Mint akit megszúrtak)* Igen! Progresszió! Progresszió konzerváció nélkül, ugyanis jól látható, hogy Ejrópa...

CAȚAVENCU *(Ugatva szakítja félbe)* Nem akarok tudni, mélyen tisztelt, a kegyed Ejrópájáról, én csakis Romániáról, az én Romániámról akarok tudni. Haladás, igen tisztelt: progresszió! Hiába jön itt nekem a hantabandázással, az antihazafias kitalálmaciókkal, hogy Ejrópa, és eteti a közvéleményt...

FARFURIDI *(Még szúrósabban)* Engedje meg... Azt hiszem, másvalaki eteti a közvéleményt...

CAȚAVENCU Hallani se akarom, mire céloz...

FARFURIDI Persze, hogy nem akarja, nem illik bele a számításaiba.

CAȚAVENCU *(Még hangosabban)* Ejrópa csak törődjön a maga bajával. Beleavatkozunk mi

a dolgaiba? Nem! Következésképpen neki sincs joga beleavatkozni a mieinkbe... Ön ügyvéd és kartársam...

FARFURIDI Igen én ügyvéd vagyok, de nem a maga kartársa...

CAȚAVENCU Ismeri a jogelvet, akárcsak jómagam: „*Oneste bibere*”× igen tisztelt... ki-ki a saját dolgaival... de becsülettel...!

×Latin, mondás torzítás: *honeste vivere*...

a.m. élj becsületesen...(Bibere... a.m. inni)

FARFURIDI Ha-ha-ha... csak belebotlik... belerúg a becsületbe!...

A két csoport kezd eltávolodni egymástól

CAȚAVENCU (*Szúrósan*) Nem értem. Igen tisztelt, mért üldöz engem egy idő óta... Mi baja van velem? Itt állunk a választók előtt, mélyen tisztelt; egymásra pikkelni tilos; harcoljunk! Mint tudjuk, ön jelölteti magát; én bejelentem, hogy és is jelöltetem magam... választási harc! És a választási harc a népek élete... Mért háborog az igazság ellen?, a jog ellen?... Mélyen tisztelt, ne feledje: *oneste bibere*!... a becsü...

FARFURIDI (*Kirobban*) Maga és becsület? Kíméljen meg a hazudozásaitól! Egyik oldalon a Kárpátok Harsonája, a másik oldalon a sok lógós, szinekúrás állás a barátoknak; véres száju ellenzékiesség, másfelől: apád-anyád ide jöjjön (*Gesztus*), ha kell, a más zsebéből is!... Az egész város ettől zeng, uram!

BRÎNZOVENESCU (*A kabátujját ráncigálja*) Tache! Tache!

FARFURIDI (*Kitépi magát*) Hagyj békén!, végre leszámolok ezzel az úrral!... Mit gondol? Mi nem tudjuk? Mi nem látunk, mi vakok vagyunk? Maga a prefektus jelöltje!

CAȚAVENCU Én az ifjú, intelligens, independens frakció jelöltje vagyok. Mélyen tisztelt és igen tisztelt elnökünk (*Körül néz*), hol van az igen tisztelt elnök úr? Nem látom!... Ma este a mélyen tisztelt elnök úr bejelenti az önök frakciójának a jelöltjét - az önök frakciójáét! -... És, ha valóban abban a megtiszteltetésben lesz részem, hogy az önök frakciója rokonszenvét is... hiszen az önök frakciója...

FARFURIDI (*Forrong*) Már nem a mi frakciónk, hanem a magáé...

BRÎNZOVENESCU Tache! Tache! Légy észnél! (*Rángatja a kabátujját*)

Farfuridi kitépi magát

CAȚAVENCU (*Gúnyosan*) Azaz hogy már engedelmet, egyszóval maga az, aki már nem a frakcióé?

A csoportok láthatóan eltávolodtak és feszülten nézik egymást

FARFURIDI Igen, már én nem vagyok! Én, aki mindig támogattam a pártot... és maga, aki állandóan káromolta, szidta, maga most a frakcióé....

CAȚAVENCU Már engedelmet!

FARFURIDI Miféle engedelem! Milyen engedelem!... Jön itt a szövetkezettel, a zegylettel, a gazdasággal; hanta!, hogy cérnán rángathassák a népet!

Mozgolódás a Cațavencu csoportban

Samfu az egész irkász-firkász, hatopológus banda...

CAȚAVENCU *(Hevesen)* Uram, azonnal vonja vissza a szavát!

FARFURIDI *(Folytatja)* A maga... *(Kiemeli a szavakat)* ...endependens... enteligens... impertinens frakciója! *(Elhúzódik Brînzovenescuval és az egész frakcióval)*

MIND *(a Cațavencu-féle frakcióból)* Á! Ez sok! Ez már több a soknál! *(Feléjük indulnak, zaj, tülekedés)*

FARFURIDI *(Kifelé menekülnek a hátsó ajtón)* Majd mi megtanítjuk kesztyűbe dudálni! Csürhe!

CAȚAVENCU FRAKCIÓJA Kifele! Ki velük! *(Követik a Farfuridi frakcióját)*

Mindannyian hátul torlódnak össze, és zajosan kivonulnak, a következőkben az ülésterem üres. A hátsó ajtón át beszélgető, sétáló alakokat látni.

4. Jelenet

Trahanache sietve jön a polgármester szobájából, és az emelvényre lép, Zoe és Fănică követi. Az egész jelenet titokzatos sietséggel játszandó.

TRAHANACHE Nem! Nem, ez lehetetlen.

ZOE Bapuskám...

FĂNICĂ *(Kérőn)* De bátyám...

ZOE Ha valaha egy kicsit is szeretted...

FĂNICĂ Ha barátomnak tartod magad...

TRAHANACHE Ugyan már, legyen egy ici-pici türelmetek! Hogyan jelölhetnénk mi egy hitelesített okirat-hamisítót?

FĂNICĂ Hamisítónak, hamisító - így van; de amíg ezt elterjesztjük, amíg törvényre adjuk...

ZOE Kiröhögnek a törvényszéken... gondold meg bapuskám...

TRAHANACHE *(Egy pillanatnyi kétkedés után)* Na, nem! Ha csak arról az egyről lenne szó, a te leveledről Zsoițikához, még meg is érteném... azt mondanám: politikából, az ország érdekében - mint bármely jó román - megpróbált megszarolni; mivel hogy barátom vagy és tudja, hogy adsz a Zsoițika jó hírére; tehát hamisított...

FĂNICĂ Érthető!

ZOE Érthető: a politikában...

TRAHANACHE Na, ugye, hát akkor legyen egy ici-pici türelmetek... És ez a másik? *(A kabátzsebére üt)* Ha ő Markjavellizmussal manipulál, majd adok én neki Markjavellizmust. *(Más hangon)* A Fenséges Szűz legyen a tanúm! Ne lássam többé Zsoițikát - itt áll mellettem, tanuskodhat - ha...

ZOE *(Érzélgősen)* Bapuskaaaa...

TRAHANACHE Én soha életemben nem diplomatizáltam, de ha arról van szó, hogy játszuk a jezsuitát a lá Metternick, akkor majd adok én neki, öcsém...

TIPĂTESCU *(Zavartan)* Ezt nem értem, Zaharia bátyám!

ZOE (Ugyanúgy) Én sem.

TRAHANACHE Nnnna, legyen egy ici-pici türelmetek. (Zsebéből váltót vesz elő) És ez? Ezt a két aláírást szintén politikából? Itt egy zsíró, amivel a mélyen tisztelt Cațavencu 5.000 Lejt vett fel az egylet kasszájából? Mind a két tanú aláírását az ország érdekében hamisította?

TIPĂTESCU (Elveszi a váltót és mindkét oldalát megvizsgálja) Meg vagyunk mentve!

ZOE Megmentve?

TRAHANACHE Na, látod? Hát nem megmondtam, hogy legyen egy ici-pici türelmed? Mert elkaptam a lágyékát?

TIPĂTESCU (Alig tudja leplezni a boldogságát) Zaharia bátyám, a mi jelöltünk: Agamiță Dandanache.

TRAHANACHE Így igaz!

ZOE Én félek!...

TIPĂTESCU Ne törődj semmivel.

TRAHANACHE ...Írd fel nekem egy papírra ezt a Famicát, nehogy elfelejtsem... (Halkan beszélget Zoevel)

TIPĂTESCU (Tárcájából papírt vesz elő, ír, majd átnyújtja) Tessék...

TRAHANACHE Megyek megnyitom a gyűlést.

TIPĂTESCU Jelentsd be rögtön a jelöltet és zárd be a gyűlést. Mi addig leosztjuk a preferancot és várunk. Siess!

TRAHANACHE (Indul majd visszafordul) Ja, igen! Neked adtam Cațavencu váltóját... El ne veszítsd!

TIPĂTESCU Én nem szoktam fontos dokumentumokat elveszíteni, Zaharia bátyám, nyugodj meg... (Gyorsan megcsókolja Zoet)

ZOE (Szemrehányóan) Fănică...

TIPĂTESCU Na! Most megdolgozom Cațavencu uraságot!

Mindketten gyorsan ki a baloldalon

5. Jelenet

Trahanache felment az emelvényre. Cațavencu, Popescu, Ionescu és a választók jönnek a hátsó ajtón és elfoglalják előző helyeiket. Zajos bevonulás, amit az elnöki csengő kísér.

TRAHANACHE (Állva) Az idő előrehaladott, uraim! Tessék, tessék: égető kérdések vannak a napirendünkön... (Leül)

Mindenki elfoglalja a helyét

CAȚAVENCU (Szerényen) Kérem, elnök úr, én is szólni óhajtottam...

TRAHANACHE Igen. (Jóindulatúan) Igen mélyen tisztelt. Öné a szó, Fáradjon a polpituhoz...!

Cațavencu frakciója mozgolódik

CAȚAVENCU *(Fensőbbeséges modorban átvág a tömegben, és felmegy az emelvényre; leteszi a kalapját, és iszik egy kortyot, majd egy köteg újságot és papírt helyez a pulpitusra. Ügyvédi eleganciával törli meg egy zsebkendővel a homlokát. Torkát köszörüli, és úrrá lesz izgatottságán, mely majdnem teljesen eluralta. Teljes csend. Reszkető hangon)* Uraim!... Mélyen tisztelt honfiak!... Tezsvéreim!... Véreim!... *(Sírás fojtogatja)* Bocsássatok meg testvéreim, ha a meghatódás úgyannyira elfog... fellépve eme tribünre... hogy hozzátok néhány szót intézzek... *(A sírás mind jobban fojtogatja)*... mint minden jó román, mint hazájának minden hű honfija... ezekben a magasztos pillanatokban... *(Alig tud uralkodni magán)* ...eszembe jut... az én kis hazám... *(A sírás teljesen eluralkodik rajta)* ...az én Romániám... *(Sír)*

A frakció tapsol

...az ő boldogságára!

A játék mindkét oldalon ismétlődik.

... az ő progressziója!... *(U.a. erősödve)*... az ő jövője! *(Harsányan sír)*

Dörgő taps)

IONESCU, POPESCU, MIND *(Meghatódással)* Éljen! Éljen! Brávó!

CAȚAVENCU *(Hirtelen megtörli a szemét és összeszedi magát; élénk durva ugató hangon)* Tezsvéreim, engem megvádoltak, és én büszke vagyok erre!... Elfogadom a vádat! Megtisztelőnek érzem, mondhatnám, megérdemeltem!... *(Igen élénken)* Azt a vádat szórták reám, hogy nagyon! Hogy igen-igen! Hogy ultraprogressziós vagyok... hogy liberál-szine-váltó vagyok... hogy áhítom a haladást minden áron. *(Szaggatottan és keményen)* Igen, igen, igen Háromszor is igen! *(Szikrázó szemmel néz körül)*

Hosszas taps

Iggyen! *(Egyre növekvő hangerővel)* Haladást akarok és semmi más, mint haladást; politikait... *(Dagályosan)*

POPESCU Brávó!

CATAVENC Cóciálist...

IONESCU Brávó!

CAȚAVENCU Gazdaságit! ... azaz ikonómiait!

IONESCU Brávó!

CAȚAVENCU Adminisztraciálist...!

IONESCU Brávó!

CAȚAVENCU És...és...

IONESCU, POPESCU, AZ EGÉSZ FRAKCIÓ Brávó! Brávó!

TRAHANACHE *(Csenget)* Mélyen tiszteltek, ne szakítsák félbe a szónokot.

CAȚAVENCU *(Erélyesen)* Nem félek a megszakításoktól, igen tisztelt elnök úr... *(A gyűlés, de inkább a frakciója felé fordulva)* Uraim, nyugodtan szakítsanak félbe, mert engem oltalmaz meggyőződésem ereje... *(Visszatér szónoki stílusához, egyre dagályosabban)*...és...és... finánc-ciárist.

Hosszas taps

Igenis, ultraprogressziósok vagyunk, igen liberál-szine-váltók vagyunk...Avagy ... nem ezen elvek alapján hoztuk létre városunkban a Román Gazdasági Hajnal Encsiklopedikus Szövetkezeti Egyletet, amely független a Bukarestitől? ... mert mi a decscentralizálás hívei vagyunk. Mi... én, nem ismerem el a kapitalisták, a bukarestiek basáskodását a fejünkön; mert mi, a mi környezetünkben, éppúgy meg tudjuk csinálni mindazt, amit ők, a sajátjukban művelnek...

A FRAKCIÓ *(Taps)* Brávó!

CAȚAVENCU Egyletünk célja a román ipar fellendítése, mert engedtessek megmondanom, gazdasági szempontból rosszul állunk...

A FRAKCIÓ *(Taps)* Bravó!

CAȚAVENCU A román ipar csodálatos, mondhatnám bámulatos, de egyáltalán nem létezik. Tehát, mit éltetünk mi? Azaz, mit éltet egyletünk? Éltetjük a truvájt, azaz a munkát és még egyszer a szorgalmas munkát, melyet országunkban egyáltalán nem végeznek!

A FRAKCIÓ Brávó! *(Lelkes taps)*

TRAHANACHE *(Csenget)* Mélyen tisztelt neee...

CAȚAVENCU Hagyja csak elnök úr, hadd szakítsanak félbe... nem félek a megszakításoktól... Iaşiban például - engedjék meg e kis kitérőt, mely szomorú, de való! - Iaşiban nincs egyetlen román kereskedő, egyetlenegy se...

A FRAKCIÓ *(Megrendülten)* Óóóóó!

CAȚAVENCU És ennek ellenére minden csődbejutott zsidó! Ezt a rejtélyt, ezt a különleges fénomént magyarázzák meg nekem, ha szabad így kifejeznem magamat.

A FRAKCIÓ Bravó! *(Taps)*

CAȚAVENCU Na, igen! És mit mond a mi egyletünk? Mit mondunk mi?... íme, mit mondunk: A dolgok illetén állása, nem intolerálható!

A frakció helyesel

(Hangosan) Nekünk még meddig nem lesznek csődbejutottaink?... Angliának megvannak a maga csődbejutottjai, Franciaországnak úgyszintén, még Ausztriának is megvannak a maga csődbejutottjai; végül is minden nemzetnek, minden népnek, minden országnak megvannak a maga csődbejutottjai. *(Nyomatékosan)* Csak nekünk ne legyenek csődbe jutottjaink? Mint már említettem: a dolgok illetén állása nem intolerábilis. Ez így nem mehet tovább.!

Frenetikus taps. Szünet. A szónok iszik egy kortyot, majd villámló pillantással körülnéz. Ebben a pillanatban hátul mozgás támad, mert megjelenik Ghița civilben és a Részeg Polgár.

4. Jelenet

TRAHANACHE Ici-pici csendet kérek. *(Csenget)*

CAȚAVENCU *(Felhasználva a rövid zaj által keletkezett szünetet, mely Pristanda és a Részeg Polgár bejövetelét követte, belenézett a céduláiba, majd parancsoló hangon)* Íme testvéreim, mit mond egyletünk alapszabályzatának első palagrafususa: „Helységünkben Gazdasági Román Hajnal Encsiklopedikus

Szövetkezeti Egylet alakul, melynek célja, hogy Románia virágozzon, és minden román viruljon!”

POLGÁR Én is!... *(A bejárattól dülöngélve előre jött, lerogy egy székre a pulpituossal szemben, majd feláll és nyújtja a kezét)* Én is... hukk!... román vagyok!

Hátul nevetés, elől moraj

CAȚAVENCU *(Hátat fordít, és az elnöki asztal felé)* Elnök úr, kérem, ne szakítsanak félbe...

TRAHANACHE Mintha azt mondta volna, mélyen tisztelt, hogy a megszakítások...

CAȚAVENCU Igen-igen... *(Méltóságteljesen)*... de...

TRAHANACHE Mmmgen!, végül is... *(Csenget)* Kéretik nem zavarni...

CAȚAVENCU *(A fonalat keresve)* Tehát azt mondtam: „...hogy Románia virágozzon, s minden román viruljon...”

POLGÁR *(Dülöngélve feláll és jelentkezik)* Én is... én is... ro... hukk!... vagyok!
(Nagyon csuklik; nevetés, moraj)

TRAHANACHE *(Áthajol az asztalon)* Mi az? Mi van? Kicsoda maga, mélyen tisztelt?

POLGÁR *(Csuklik)* Ismer engem, Nae úr... *(Cațavencura mutat)* ... Csiklopedikus...

Nevetés, moraj

CAȚAVENCU *(Idegesen)* Micsoda?

POLGÁR A Román... hukk!... ...Hajnal... *(Csuklik)*

Egyre nagyobb moraj

TRAHANACHE *(Csenget, ideges, a teremhez)* Csend legyen, igen tiszteltek!... *(A polgár felé)* Hogyan?

POLGÁR *(Dülöngélve)* Csikoplédikus! Hukk!... Szövögetkezi... Hukk!...
Ikonomisztikus!... Hukk!... Zegyle! Amelyik aszongya hogy...

Nevetés és nagy moraj

IONESCU Részeg!...

POPESCU Mint a csap!

A frakció mozgolódik; egyesek felállnak

POLGÁR *(Csuklik és kiabál)* Én tag vagyok!

TRAHANACHE *(Erősen rázza a csengőt, Ionescuhoz és Popescuhoz)* Igen tisztelt! Igen tisztelt
(Nyájasan), kérem dobják ki a mélyen tiszteletet!

IONESCU, POPESCU ÉS A FRAKCIÓ Ki vele! Részeg! Ki vele!

Ionescu, Popescu az ajtó fele lökdösik a polgárt. Cațavencu lejött az emelvényről, és frakciója néhány tagjával beszélget.

POLGÁR *(Ellenáll a tanítók lökdösődésének)* Ne, ne lökdössenek, mert feljön a cefre.
Hukk!

IONESCU, POPESCU ÉS A FRAKCIÓ Kifele! Ki vele!

POLGÁR Én tag vagyó...

Az egész jelenetet nevetés és morajlás kísérte. A tanítók kidobták a Részeg Polgárt. A gyűlésben mozgolódás. Pristanda az emelvényhez oson, miközben a tanítók és Cațavencu idegesen visszaül a helyére.

PRISTANDA (*Titokzatosan Trahanachenek*) Nyomás! Zaharia naccsás úr meg kell dolgoznunk a mélyen tisztelt Cațavencu urat a Fănică naccsás úr parancsa!... Itt vagyok az ajtónál, és mikor hármat köhögök, jelencse be a jelöltet és kifelé... a többi az én dolgom...

TRAHANACHE (*Halkan*) Rendben!

PRISTANDA (*Halkan*) Csak amikor hármat köhögök, mert még nem jöttek meg az embereim!...

A hátsó bejárati ajtóhoz megy, ahol zajosan érkeznek Farfuridi, Brînzovenescu és mások. Pristanda halkán szót vált velük. Mind hátul maradnak eltorlaszolta a kijáratot.

7. Jelenet

TRAHANACHE (*Csenget; Cațavencuhoz, aki az embereivel beszélget*) Igen tisztelt, fáradjon a polpituhoz!...

Cațavencu az emelvény felé indul, Zoe és Tipătescu belopózott, és a korlát mögé rejtőzik.

ZOE Semmit se hallok!

TIPĂTESCU Nyilván még nem érkezett meg Ghiță.

CAȚAVENCU (*A pulpitusról*) Tezsvérem! Vérem!

FARFURIDI (*Magával vonszolja a Részeg Polgárt*) Kirúgtak? Hogy lehet ez testvérem? Egy tiszteletreméltó polgártársat, egy választót, elkergetnek a gyűlésről?

BRÎNZOVENESCU Mert a mélyen tisztelt Cațavencu úrnak...

CAȚAVENCU (*Üvöltve*) Igen tisztelt! (*Trahanachehoz*) Elnök úr!

Halk moraj hátul

TRAHANACHE Igen tisztelt... (*Csenget*) Legyen egy ici-pici türelme...

Ghiță hangosan hármat köhög

Mivel az idő előrehaladott...

CAȚAVENCU Már engedelmet, de...

TRAHANACHE (*Feláll*) Mivel már egyesek indulóban vannak, jó lenne, azt hiszem – lévén holnap van a választás – ha megkérnénk a mélyen tisztelt szónokot, hogy a beszédét egy ici-pici pillanatra szakítsa félbe, legyen egy ici-pici türelemmel, hogy bejelenthessük frakciónk jelöltjének a nevét.

CAȚAVENCU (*Nagyon lezseren*) Elnök úr, köszönettel lefogadom... (*lejön az emelvényről, a frakciója felé*) A jelölt neve!

MIND (*A frakció és mások a teremből*) Igen! A jelölt nevét!!!

ZOE (*Reszketve*) Fănică...

TIPĂTESCU (*Halkan*) Hallgass! Semmi baj!

TRAHANACHE (*A papírt betűzi a gyertyák lángjánál*) Igen tisztelt! A mi frakciónk által támogatott jelölt neve...

IONESCU Nae Cața...

TRAHANACHE (*Félbeszakítja*) Egy ici-pici türelmet kérek... (*Olvas*) ...a neve...

CAȚAVENCU A neve...

Mindenki türelmetlenül csendben vár. Zoe Tipătescuhoz simul a korlát mögött

TRAHANACHE Agamiță Dandanache!

Együttérző mozgolódás hátul. Az elől ülő frakcióban zavargás. Zoe és Tipătescu megrendülten hallgat.

CAȚAVENCU (*Felugrik, ordít*) Árulás! (*Vadul gesztikulál az övéinek*)

Hátul taps

TRAHANACHE (*Felugrik*) Engedelmet! (*Csenget; a beálló pillanatnyi csendben*) Ki merte az árulás szavát a szájára venni?

Mindenki áll és lázasan várakozik

CAȚAVENCU (*A frakciója közepén, erélyesen*) Én!

GITA, BRÎNZOVENESCU, RÉSZEG POLGÁR és a HÁTUL ÁLLÓK: Ki vele! Kifele a hantopologussal!

TRAHANACHE (*Erőteljesen rázza feléjük a csengőt*) Egy ici-pici türelmet kérek! (*Cațavencuhoz*) És ki az áruló, igen tisztelt?

CAȚAVENCU (*Felrobban*) Az, aki meghamisítja az előre eldöntött jelölt nevét? Aki semmibe veszi és elárulja családi érdekeit... (*Színpadias gesztussal*) Ön!!!

TRAHANACHE (*A csengőt az asztalra csapja; felháborodása elérte a csúcspontot*) Na, aztán legyen egy ici-pici türelme, igen tisztelt... Most kihozott a béketúrésből... Én hamisító?... Engem, tiszteletreméltó polgárt, tiszteletreméltó embert merészel egy nyilvános gyűlésen lehamisítani... és kicsoda?

Hatalmas zaj, Tipătescu és Zoe reszketve hallgatóznak.

Kicsoda! (Energikusan) Egy hitelesített okirat-hamisító!

CAȚAVENCU (*Felpattan*) Okirathamisító?

MIND A HÁTSÓ FRAKCIÓBAN: (*Fenyegetően kiabálnak*) Kifele az okirat hamisítóval!

AZ ELSŐ FRAKCIÓ (*U.u.*) Ki a hamisítóval! Az árulóval!

Nagy zűrzavar

CAȚAVENCU (*Összeszorított ököllel, habzó szájjal az emelvényre ugrik; pillanatnyi csend*) Tezsvéreim! Uraim! Csak egy pillanatot, mélyen tisztelt honfitársaim! Leplezni akartam egy szégyenteljes ügyet, mely már régóta folyik városunkban...

Zoe és Tipătescu összerezzen

...meg óhajtottam kímélni a közvélemény szemérmét egy botrányos csapástól, ma azonban olyan váratlan kegyetlenségű ütetést kaptam, hogy becsületem nem hallgathat tovább.

Zoe és Tipătescu összerezzen

Ez a tiszteletreméltó honpolgár, ez az igen tisztelt ember, Zaharia Trahanache...

TRAHANACHE (*Dacosan*) Igen! Én! Nos...?

CAȚAVENCU Oly annyira naiv, hogy hamisítványnak vél egy hiteles dokumentumot...

Zoe és Tipătescu: rémült rezzenés.

ZOE Fănică!!!... (*Megtántorodik*)

TIPĂTESCU (*Támogatja, majd felüvölt*) Ghiță! (*A korláthoz rohanna, de Zoe rácsimpaszkodik és lefogja*)

Óriási zaj

PRISTANDA (*Kezéből tölcseért csinál arrafele ahonnan a hang jött*) Jelen! (*A hátul levők felé*) Rajta fiuk! Fogd meg!

A háttérben levő Pristanda Farfuridivel, Brînzovenescuval és a Részeg Polgárral az emelvényhez rohannak és lefogják Cațavencut.

CAȚAVENCU (*Átüvöltve a zajt*) Hamisítványnak tart egy levelet, melyet a polgármester kül...

CAȚAVENCU FRAKCIÓJA Rajta, testvérek!

Az előtérben levők a hátsókra rohannak.

MINDENKI Ki velük! Kifelé! Fúj!

Teljes zűrzavar, fujtogatás, füttyülés. Zaharia lejött az emelvényről és Zoével meg Tipătescuval hallgatózik. Pristanda Farfuridi és Brînzovenescu Cațavencu nyakát szorongatja, és kifelé taszigálja. Ionescu, Popescu és a háttérben levők egymás hegyén-hátán. Mindez egy pillanat alatt történt. A botrány kitörése alatt megy össze a:

Függöny

IV. FELVONÁS

Trahanache udvara, hátul kovácsoltvas kerítés. A háttérben a városka perspektivikus látképe a környező dombokkal. Jobbra az első és második síkban Trahanache házának bejárata, melyhez három lépcső vezet. Balra bokrok, kerti bútor.

1. Jelenet

- ZOE** Hol van? Hol lehet Cațavencu?
- TIPĂTESCU** Nem tudom, megszökött, meghalt, elnyelte a föld!... *(Szünet után Zoehoz)* És akkor mi van? Mért akarod tudni? Mért akarod még jobban felizgatni magad? Én épp ellenkezőleg! Nekem, mintha elfűjták volna!... Zoe gondolkozz; embereink két napja szavaznak Dandanachera, aki bármelyik pillanatban meg kell, érkezzen – parancsom van rá, hogy pazar ünnepélyességgel fogadjam...
- ZOE** És akkor mi van?
- TIPĂTESCU** Mi van?... Mi van?... Két napja nyomozok Cațavencu után, és ő sehol! Hol van? Mért nem mutatkozik?... Ha még mindig nála a levél, mért nem közli le? Mért tűnt el, nem értem? – mért nem publikálja a levelet, nem érdekel! – elég, hogy nem teszi: Te feltételezed a szemétládáról, hogy más oka van, minthogy nem áll módjában?
- ZOE** Úgy gondolod? Hát van neked szíved, Fănică? És hogy én mit éltem át ez alatt a két nap alatt?... Micsoda szívszorongásban éltem? Milyen félelemben? Micsoda kínok között?... Bárki toppant elém, mindenki, a legkisebb mozdulat, mely körülöttem történik a szívemet tépi... Könyörülj rajtam, Fănică, még egy ilyen nap, mint a mai és én megbolondulok... nem élem túl... *(Arcát a kezébe temeti és sír)*
- TIPĂTESCU** Zoe, Zoe, ne légy gyerek...
- ZOE** *(Sírva)* Te ezt nem érted! Nem érzed! Pillanatokon belül véget ér a választás, és bejelentik a ti Dandanachetok képviselőségét; és biztos vagyok... egészen biztos... hogy abban a pillanatban az a sötétben bujkáló és leselkedő rohadék, szanaszét fogja szórni aljas publikációját... hogy rajtam bosszút álljon! Na... és... mi lesz akkor énvelem?...
- TIPĂTESCU** *(Kihúzza a zsebéből a zsíró)* Nem teheti... Elveszett ember, ha megteszi...
- ZOE** Kit érdekel?! Miután már engem elveszejtett!... Fănică, nem azt akarom, hogy bosszút állj értem; azt akarom, hogy megments!... Tudtam, előre láttam... Megéreztem, hogy ide jutunk, már akkor, amikor láttam a tegnapi esti botrányt... és íme ide jutottunk! És a szerencsétlenség tetőfoka... ő nem tudja, hogy nálad van egy hamisított váltója... Nem tudja, mert, ha tudná, ide jönne, hogy kicseréljük és megmenekülne ő is és megmentene engem is... Abban bízta, azzal áltattad magad, hogy megmérkőzhetsz Cațavencuval, és eljátszottál engem... a becsületed, a szégyened az életem volt a tét! És te vesztettél: vagy , mert ő jobban játszik, mint te vagy, mert nekünk kevesebb szerencsénk van, mint neki... *(Zokog)* Mit csináljak? Mit tegyek?
- TIPĂTESCU** Hallgass! Jön valaki... töröld meg a szemed!

2. Jelenet

TRAHANACHE (*Nagyon udvariasan*) Parancsoljon, parancsoljon, mélyen tisztelt!

TIPĂTESCU Ez ki lehet?

ZOE Egy idegen?

TRAHANACHE Zsoițika, engedd meg, hogy bemutassam Agamițã Dandanache urat!

TIPĂTESCU és ZOE Dandanache úr! (*Meghajolnak*)

TRAHANACHE A jelöltünk!... azaz, mit jelölt? A képviselőnk!

DANDANACHE (*Selypít és pösze*) Kezicókojom... Ész az úr? A hölgy férje?

TRAHANACHE Nem! Én vagyok a férje, ő az én feleségem, épp az előbb volt szerencsém bemutatni...

DANDANACHE Ész ön?

TRAHANACHE Én?... a hölgy férje...Én (*Komolyan*), Zaharia Trahanache, az állandó Bizottság, a Választási Bizottság és a ... egy ici-pici türelmet kérek... (*A zsebében keresgél, egy névjegykártyát vesz elő és nyújt át*)...Rajta van... az összes bizottság és bizottmány...

DANDANACHE (*Elveszi*) Merszi!... Ész az úr?!

TRAHANACHE Az úr barátom és a családom barátja, Fănică Tipătescu Úr, a prefektusunk!

DANDANACHE (*Kezet fog Tipătescuval*) Nagyon örvendek elnök úr!

Trahanache, Zoe mellé ment

TIPĂTESCU Én nem kevésbé, igen tisztelt, nem kevésbé... El vagyok ragadtatva... És mi járatban minálunk?

DANDANACHE Hát a választások öcémuram, a választások alkalmából, mert tudja, az ellendzék emitt isz, amott isz, kiobsztruált...és én úgy maradtam... én, akinek a családja már nedvennóc óta ott ül a Tisztelt Házban... ész éppen én maradjak ott a tisztelt kollégáim nélkül?... Na, ész így jöttem ide!

ZOE (*Roszmájúan*) Kár volt fáradnia!...

DANDANACHE Ész még hozzá micoda fáradszág, kisznaccám! De tudja, egy rövidke feszt-vizitet cak illet meg tartanom...

TRAHANACHE Érthető! Nagyon helyes! Nagyon helyes! Persze, hogy illet, persze!

DANDANACHE Ész micoda fáradszág, kisznaccám? Ne isz beszéljünk róla! Me' képzelje cak el, zötyö-zötyö, zötyö-zötyö öt posztakoci állomáson át... teljesen tönkrezötykölt!... na ész a cengettyük!... Cingi-lingi, cingi-lingi... a fülem még moszt isz cilingel! Olyan fáradt vagyok kisznaccám, ész olyan szédült, hogy azt el sze tudja képzelni! El sze tudja képzelni, prefektusz öcémuram... (*Majd Tipătescunak*) El sze tudod képzelni elnök uram, kedvesz öcém!

TIPĂTESCU Ez csak természetes...

ZOE Szó se fér hozzá!...

DANDANACHE Cak az imént érkeztem, ész meg akartam szállni, de a posztakocisz tudta, miért jövök, ész egyeneszen, a prefektusz úrhoz vitt...(*Trahanachere mutat*)

ZOE (*Halkan Tipătescunak, aki nevet*) És még van kedved nevetni, Fănică!

- TRAHANACHE** Igen, épp a szavazóhelységbe indultam, hadd lám, hogy mennek a dolgok... Úgy megy minden, mint a karikacsapás... De azért, mint a párt fejének illik ott lennem...
- DANDANACHE** *(Kezet ráz vele)* Hál Isztennek, rád találtam öcémuram, merszi! *(Félrehúzódva beszélgetnek)*
- ZOE** *(Halkan)* Íme, kiért kellett a lelki nyugalمامat elveszítenem... Na, most mondd meg igaz lelkedre, ennél nem lett volna jobb még Cațavencu is?
- TIPĂTESCU** Egyszerű, de tisztességes, legalább nem gazember! – már akkor inkább ez!
- TRAHANACHE** *(Dandanachehoz)* Igen tisztelt, most itt hagyom Fănică barátommal és Zsoițikával... Nekem a választáson a helyem, fél óra múlva felnyitják az urnákat; jelen kell lennem... Csak semmi gond, mi biztosra megyünk, nálunk az ellenzék szóhoz se jut... erősek vagyunk, mélyen tisztelt... erősek... Igen tisztelt, önnek nem többsége lesz...
- DANDANACHE** Lehetsz volna?... Beleesznék egy pótválasztásba? He?... ... már mászok isz megjárták...
- TRAHANACHE** Hogy? Azazhogy egy ici-pici türelmet kérek, mármint, hogy nálunk pótválasztás?... Azt mondtam... önnek nem többsége lesz, mert mi öntetűen választjuk meg, igen tisztelt...
- DANDANACHE** Az már mász! *(Magabiztosan)* Magától értetődő!... mászképp nem isz lehetne!
- TRAHANACHE** Üdvözetem, igen tisztelt, szálú, szálú!... Vizontlátásra Fănică... Vizontlátásra Zsoițika... *(Kimegy)*

3. Jelenet

- DANDANACHE** Ész amint már meszeltem, öcémuram, az nem lehetett volna, hogy engem meg ne válasszanak... Én, ész az egész caládom, már nedvennóc óta, cak harcol, ész harcol ész adj nekik a pofájukba!... ész érti már. Éppen moszt maradjak ki?... edeszegyedül maradjak?, kollegák nélkül?... ész kiszhíján, öcémuram, itt maradtam megválasztatlanul...!
- ZOE** Hogy önt?... az ön érdemeivel meg ne válasszák? Az képtelenség...
- TIPĂTESCU** Az létezheterlen.
- DANDANACHE** Ész kisz híján, higgye el, kisz híján, kisz naccám, az én érdemeimmel... képzelje cak el... Na, öcémuram, figyeljen cak ide: hogy a Központi Bizottság nem akarja és pássz!; hogy aszongyák, hogy nem vagyok eléggé majkánsz... De nagy szerencém volt, nagy szerencém... Figyeljenek cak... Egy eszte valaki... - nem mondom meg kicoda... igen fontosz személyiszég... de, agglegény – nálam kártyázott... ész amikor elmentek, nálam felejtette a felöltőjét... Másznap... azt hittem, hogy az enyém, ész fel akartam venni; kikutattam a zebeit ész... mit gondolnak, mit találtam benne... na mit?
- TIPĂTESCU** Na, mit?
- DANDANACHE** *(Nevetve)* Egy leveleckét.
- MINDKETTEN** Leveleckét?

DANDANACHE Szerelmes leve...

MINDKETTEN (*Megrendülve*) Szerelmes levélkét?

DANDANACHE Egy szerelmes levelekét, amit egy igen fontos személyiség... nem mond meg kicoda!... felesége írt, az én agglégényemnek.

ZOE Na és?

TIPĂTESCU És?

DANDANACHE Ész... mit meséljek még, öcémuram? Elkergettem a szolgát egy konfliszért... beugrottam a konfliszba, ész elhajtok az illetőhöz, az agglégényhez – nem mond meg kicoda!, de nagyon lelentősz személyiség: „Fidelsz öregem, vagy kerítesz nekem egy választókerületet, vagy leközlöttem a levelet az újságban, az Aknában.” Ész hiába minden, hogy így-sz-úgy, sz-erre-sz-arra; végül isz engednie kellett, kisznaccám, ész hopsz! Távirat márisz ide, öcémuram...

ZOE (*Egyre idegesebb lett Dandanache meséje alatt*) Danadanache úr! – óh! – nagyon rosszul tette! Az ön cselekedete, már engedje meg, hogy megmondjam...

TIPĂTESCU (*Halkan*) Zoe! (Hátra megy)

DANDANACHE Igaz-e, öcémuram, hogy politikusan meghóhmecoltam? Hottty! Mi egyebet cinálhattam volna? Különben, ha ez nem pattan ki a fejből, nem választanak meg; ész képzelje cak el: az én caládomban, aki már nedvonnó óta mindig ott ült... a Tisztelt Házban, minden hatalmi párttal, mint minden rendes pártatlan román, ész épp moszt maradnak képviselő-társzak nélkül!?

TIPĂTESCU Hát, igen! (*Ajkát harapdálva*) De még nem mesélte el a történet végét... a levélke...

ZOE Igen a levélke...

DANDANACHE Miféle levélke?

TIPĂTESCU Az agglégény levele...

DANDANACHE Miféle agglégény?

ZOE (*Idegesen*) A fontos személyiség... a levélke... a szerelmes levél az ön politikai fegyvere, ami által megválasztják!

TIPĂTESCU A levélke amit közzé akart tenni az Aknában? Ha nem...

DANDANACHE (*Végre észébe jut*) Ja igen... a levelecke!... moszt értem meg...

ZOE Nos? A levél?

TIPĂTESCU Mit csinált vele?

DANDANACHE Otthon őrzöm... de nagyon biztosz helyen...

ZOE Nem adta vissza az illetőnek?

DANDANACHE (*Csodálkozva*) Már hogy adtam volna?

TIPĂTESCU Ő, megtartotta a szavát, íme, önt megválasztják...

ZOE Vissza kell adnia!

DANDANACHE Visszadaniiii...? Kisznaccám, már hogy lehetne? Hogy cinálhatnék ekkora butaszágot? Kell az még mászkor isz!... A következő alkalommal... iszmét

szupp! Gyerünk az Aknához! (*Előre jön*)

ZOE (*Undorral*) Báááh! (*Elhalad Fănică mellett, halkán*) ... Egyszerű, de legalább becsületes! (*Hangosan*) Van egy kérésem, Dandanache úr... ön nálunk fog ebédelni, kérem, ne meséljen az agglegény levélkéjéről...

TIPĂTESCU Tudja rossz hatással lehet a választókra...

DANDANACHE Egy szót sze szólok, öcémuram; de ha mégisz elfeledkeznek – különben nadszerű memóriám van... de borzalmaszan kifárasztott az utazás, ész előfordulhat, hogy elfelejtkezek ész belekezek – akkor cak inccenek. Az aztalnál údisz maga mellé ülök, vagy a kedvesz felesége mellé...

TIPĂTESCU Miféle feleségem?

DANDANACHE Hát a hölgy!

ZOE (*Félre*) Hülye! Idióta!

TIPĂTESCU (*Idegesen*) Pardon, Dandanache úr, a hölgy bizottságunk elnökének a felesége, azé az úré, aki idekísérte önt, Zaharia Trahanacheé... Én a megye prefektusa vagyok, Ștefan Tipătescu... a hölgynek mindössze barátja...

DANDANACHE (*Figyelmesen hallgatta*) Úgy van, úgy, jól mondja, öcémuram... Ó., hogy verjen, verjen meg az Iszten, egészséggel békesszéggel... bocánat... de, tudja... még az utazástól, me' képzelje cak el... zötyö-zötyö, és zötyö-zötyö, öt posztakoci állomáson át, ész a cengettyük is cingi-lingi, cigi-lingi... még moszt isz cilingel a fülem...

ZOE (*Félre*) El kell innen vinnem, hogy egy kicsit megnyugodjon, mert... nagyon kába...

TIPĂTESCU Dandanache úr, nem óhajtana egy kicsit lepihenni...

DANDANACHE Dehogynem, öcémuram, de... hova?

ZOE Fáradjon velem, Dandanache úr!

DANDANACHE (*Nyújtja a karját, kimennek, jobbra a házba*) Drága naccádkám, tudja, olyan kába vagyok... a posztakoci... ész a cengettyük... borzasztóan cilingel a fülem... borzasztóan...

4. Jelenet

TIPĂTESCU (*Egyedül*) És én ezt az Agamiță Dandanachét választatom meg! Íme, kiért áldozom fel nyugalمامat és azét az asszonyét is, akit szeretek... Hol vagy Cațavencu? Te, Cațavencu, te! Nem láttod, bosszúd beteljesedését! Hol vagy, hogy bocsánatodért esedezzek, amiért veled szemben a tisztességes Agamițăt részesítettem előnyben, a fennkölt a csodálatraméltó Dandanache öcémuramat, öcsikémet... Micsoda világ! Micsoda világ! Micsoda világ!...

5. Jelenet

ZOE (*Lesiet a lépcsőn*) Hallottad, Fănică? Hallottad? A te tisztességes Agamițăd, aki triumfált, akinek sikerült... megtartja a levelet... Mit csinálhat a tisztességes Cațavencu, akinek nem sikerült? Aki harapdálja az öklét, aki

mardossa a szája szélét, visszaböfögi veszett dühét, és ki tudja, milyen rejtekhelyről vett célba... *(Izgatottan)* Beleborzadok, ha rá gondolok! Mit csinál Cațavencu? Hová bújt a kígyó? Honnan fogja rám fröcskölni dühöd mérgét.

TIPĂTESCU Zoe! Zoe! Ha férfi vagy, légy férfi!

ZOE *(Sírás fojtogatja)* Nem tudok, nem bírom tovább. Dandanache meséjétől elhagyott minden erőm, megpattant valami a szívemben... óh! Megőrülök a félelemtől. *(Arcát a kezébe temeti)*

PRISTANDA *(Gyorsan érkezik balról)* Zsoițika naccsád! Zsoițika naccsád!

TIPĂTESCU Ghiță!

ZOE *(Összerezzen)* Ghiță... Mi van? Mondjad?

PRISTANDA *(Elakad)* Zsoițika naccsám, csak azt akartam mondani...

ZOE *(Őrlődve)* Mondjad, ne kínozz! Mi van? Leközölte? Hadd, lám! *(Nagyon izgatottan)* Ide vele!

TIPĂTESCU Zoe! Megbolondultál?

PRISTANDA Tisztára meg!

ZOE Igen! Igen, bolond vagyok! És neked köszönhetem, hogy idáig jutottam.

PRISTANDA *(Nyugtatni próbálja)* Nem, neee... Zsoițika naccsám, nincs semmi, nem közöltek semmit, a „Harsona” meg se jelent... Miután Cațavencu megpucolt, a tanítók összevesztek, s aztán össze is verekedtek, Piripici pópát is jól megverték, szó sincs róla, hogy az újság még valaha is megjelenjen... a Független Párt összement, mint a Samu gatyája. *(Halkan Zoének, miközben Tipătescuhoz közeledik)* Sürgősen kel valami titkosat mondjak!

TIPĂTESCU Nem megmondtam én? És Cațavencu?

PRISTANDA Sehol se találom, Fănică naccsás úr, mintha a föld nyelte volna el! *(Homlokára üt, mintha valami most jutott volna eszébe)* Á! Majd el felejtettem! Kezicsókolom, Fănică naccsás úr! ... A miniszter... nem is a miniszter, a miniszterek, mind a hét eccerre... azonnal kéretik a távíróhoz... azért rohantam így...

TIPĂTESCU A távírdába? Mi a frász akarnak még tőlem?

PRISTANDA Azt nem t'om, de egy órája, mind kelepel a távíró, Fănică naccsás úr? Muszáj mennie...

TIPĂTESCU Átkozott politikája!... Zoe! Bátorság, Zoe! Megyek ...

ZOE Eredj!

TIPĂTESCU Rögtön itt vagyok! *(Kezet csókol)* Zoe! Légy okos! Ne félj! Semmi sincs veszve; viszlát! *(Hátul el)*

ZOE Viszontlátásra!... Óh!... Mit is szerethetek ebben az emberben! *(Elgondolkodik)*

Pristanda kikísérte Tipătescut, és utána néz. amíg el nem távolodik

6. Jelenet

- PRISTANDA** *(Miután meggyőződött, hogy Tipătescu elment, gyorsan előre jön) Zsoițika naccsám!*
- ZOE** *(Összerezzén) Ghiță! Mi az? Megijesztettél!... Mi van? Hagyj békén! Menj innen...!*
- PRISTANDA** *Kezicsókolom, Zsoițika naccsám, bocsánatot kérek. (Nagyon óvatosan) Valaki... akit ön ismer... Itt vár... önnel szeretne beszélni... de csakis önnel. Ezért bolondítottam Fănică naccsás urat a távíróhoz, hogy... egyedül maradjon... Hazudtam... nem igaz, hogy hívják a miniszterek... Tudom, hogy szétveri a pofámat, hogy meggyaláz, amiért felküldtem a falvédőre, de hadd gyalázzon, hadd verje szét a mocskos pofámat... Nem ő a följobbvalóm? Nem ő a gazdám, aki kenyeret ad nekem s még tizenegy léleknek? Hazudtam neki, de csakis a kegyed érdekében, Zsoițika naccsám... Fogadja?... Igen?...*
- ZOE** *(Elgondolkozott, nem is hallotta Pristanda tirádáját) Kit fogadjak?*
- PRISTANDA** *Kit...kit?...Nae Cațavencu urat...*
- ZOE** *(Felpattan) Cațavencu? Itt van? Hol van, Ghiță? Jöjjön azonnal, hozd gyorsan! (Türelmetlensége a tetőfokra hágott)*
- PRISTANDA** *Ggggenis! (Bal hátra megy és előhossa Cațavencu) Parancsoljon, mélyen tisztelt! Tessék, tessék!(Bevezeti és gyorsan eltűnik)*

7. Jelenet

- ZOE** *(Ráront) Cațavencu úr! Engem akart elveszejteni, Cațavencu úr, és a saját magát veszejtette el! Az Isten szerelmére, hová tűnt el? Mért tűnt el? Fănicănál van egy zsírója, amire két nevet hamisított, hogy felvehessen ötezer lejt az egylettől... Tud erről?*
- CAȚAVENCU** *Tudok, madám, tudok. Tudom, hogy nála van... (Elkeseredve)... de mit lehet még tenni?*
- ZOE** *Őrült! Elment az eszed? Még azt kérdezed, mi a teendő? Nem tudod? Adom a zsírót! Megszabadítalak, ha megszabadítasz! Cselekedjünk! Ide a levelet!*
- CAȚAVENCU** *(Elkeseredve) Madám! Madám! Az létezhetetlen!*
- ZOE** *Miii?*
- CAȚAVENCU** *Az ön levele...*
- ZOE** *He?*
- CAȚAVENCU** *Már nincs meg...*
- ZOE** *Nem lehet!*
- CAȚAVENCU** *Nincs meg!...*
- ZOE** *Hazudsz!*
- CAȚAVENCU** *Nem hazudok! Már nincs meg!*
- ZOE** *Te nyomorult! Te szerencsétlen! Mit csináltál vele?*

- CAȚAVENCU** Elvesztettem!...
- ZOE** *(Felsikolt, majd rémülten néz körül)* Óh! Mért is nem gyilkolhatlak le!
- CAȚAVENCU** Gyilkoljon le, madám, öljön meg nem tehetek róla!
- ZOE** Hogy vesztetted el, mikor vesztetted el? Hogyan vesztetted el?
- CAȚAVENCU** A tegnap előtt esti botrányban, a gyűlés utáni verekedésben, nem tudom kicsoda... lesodorta a fejemről a kalapot... és...és... a levél a kalap bélésében volt...
- ZOE** Tehát tényleg elvesztetted?!
- CAȚAVENCU** Igen!
- ZOE** Elvesztetted a leveletem... És még csak nem is tudod, nem is sejtéd... merre, kinél hányódik!
- CAȚAVENCU** Nem.
- ZOE** Nem?
- CAȚAVENCU** Nem...
- ZOE** *(Kétségbeesve)* Óh! Maga elveszett ember!... el-ve-szett!... Én még megmeneükhetek... mert lehetséges, hogy megmenekülök! De maga! *(Erélyesen)*... Maga elveszett! Amikor Fănică letartóztatta , én szabadítottam ki!... De most én tartóztatom le, és onnan csak akkor szabadul, ha megtaláltam a leveletem... mert adódhat úgy, hogy szerencséje lesz és megtalálom... Imádkozzon az Úristenhez, hogy megtaláljam... Áh! Megfordult a lapjálás, Cațavencu úr... kezdi elhagyni a szerencséje... és átpártolt hozzánk... Óh! Elveszett ember! Igen, elveszett!... *(Hátrakiált)* Ghiță! Ghiță!
- CAȚAVENCU** Asszonyom, az Isten szerelmére! *(Rémülten néz körül)*
- ZOE** Ghiță! *(Cațavencunak)* Ne is keressen egérutat... Nincs menekvés! Hitelesített okirat-hamisítóknak nincs menekvésük!... Béke poraira!... Ámen!... Ghiță! *(Indul hátra és összetalálkozik a Részeg Polgárral)*

8. Jelenet

- POLGÁR** *(Nagyon jókedvűen jön)* Nem Ghiță, én vagyok az...
- CAȚAVENCU** *(Félre)* Az én kalapom!
- ZOE** Kit keres?
- POLGÁR** Kiskegyedet, Zsoițika nassám!
- ZOE** És mit akar tőlem?
- POLGÁR** Né-né! Itt van Cațavencu úr is? Szalú... szalú mélyen tisztelt!
- ZOE** *(Idegesen)* És mit akar? Mondja mit akar?
- POLGÁR** Hogy én mit akarok?... én csak jót akarok. Asszoktam mondani: ezer év béke és barátság!

Ideges gesztus az asszony részéről.

Én Zsoițika nassám, találtam egy levelet.

- ZOE** És aztán hagyta, hogy a mélyen tisztelt Cațavencu úr ellopja magától.
- CAȚAVENCU** *(Összeroppanva)* Madám!
- POLGÁR** Hagyja már azt! Találtam még egyet!
- ZOE** Na és? Mit érdekel az engem?
- POLGÁR** Má' ne haragudjon, Zsoițika nassám, me' látja. Még nem mondtam el mindent. Én amíg, hogy úgy mondjam, bele nem léptem a politikába, azazhogy aszongya, hogy nem lettem kereskedő és ingatlantulajdonos... kézbesítő voltam azazhogy a postán... ismer engem, Zaharia úr!
- ZOE** Na kész, menjen már, és hagyjon minket békén!... Ghiță!
- POLGÁR** És azóta én, azazhogy aszongya hogy a levelet leadom az adreccre! Ha nem találok az adrincoltat, ráírom plajbásszal, hogy: „Az adrincált ismeretlen!”, vagy „Elköltözött!”, vagy „Halott!”, mindig ahogy stimmel!...
- Zoe izgatottan sétál a háttérben*
- ... de ha megtalálom az adrincáltat... mint például most is... Én tegnapelőtt este a városházi felfordulásban találtam egy kalapot...
- ZOE** *(Előre jön)* Egy kalapot?
- CAȚAVENCU** *(Félre)* Nyomorult!...
- POLGÁR** Igen, igen, egy kalapot... ezt. És ma mind gyömöszöltem, hogy a fejembe férjen – mert kicsi volt... ki akartam venni a bélését, hogy egy kicsit kitágítsam... és mit találtam a bélésében?
- ZOE** Egy levelet!
- CAȚAVENCU** Egy levelet!
- POLGÁR** Igen, Nae úr, egy levelet... nem térünk be egy cujkára?...
- ZOE** *(Nagyon idegesen)* Lássam!
- POLGÁR** Fănică naccsás úr írta; az adrincolt kiskegyed.
- ZOE** Ide vele gyorsan!
- CAȚAVENCU** Most már végképp elvesztem!
- ZOE** Gyorsan, ha még megvan!
- POLGÁR** Megvan, nem vészett el! Nem találkoztam... a... hukk!. mélyen tisztelttel!
(Kiveszi a bélésből a levelet és Zoének adja.)
- CAȚAVENCU** Te! Nyomorult!
- ZOE** *(Kitépi a kezéből a levelet)* Óh!
- CAȚAVENCU** *(Halkan a polgárnak, aki mellette ment át)* Szerencsétlen! Sárba tapostad a szerencsédet! Embert csináltam volna belőled!
- POLGÁR** Nem tehettem... az adrincolt lakhelye ismert!
- Zoera mutat.*
- ZOE** *(Túl az első izgalmon)* Uram! Ön egy csodálatos, páratlanul tisztességes ember. Hogy hívják, kérem? Hogy hálámát.
- POLGÁR** Kit érdekel az én nevem? Ismer engem Zaharia naccsás úr még Február 11.-e óta. Egy polgár vagyok...

- ZOE** Mit kér tőlem? Hogyan köszönhetem meg?
- POLGÁR** Azt mondja meg nekem, hogy én kire szavazok: Íme, még egy fertály óra és bezárják a választást. És én... én kire szavazok?
- CAȚAVENCU** *(Szomorú keserűséggel)* Agamițã Dandanache Úrra!
- ZOE** *(Megvetéssel, fenyegetően fordul feléje)* Cațavencu urrr! Még meg mer szólalni? És ironikusan? Á! Nem mondom kemény legény!
- POLGÁR** Zsoițika nassám, ez így igaz?
- ZOE** Igen, ez így igaz! Agamițã Dandanache úrra! Igen, igaz! Lehet, hogy ez az egyetlen igazság, amit Cațavencu úr valaha is kiejtett a száján.
- POLGÁR** Akkor megyek szavazni... *(Indul)* ...de mit mondott, hogy is hívják?
- ZOE** Cațavencu úrrrr, lenne szíves kitölteni ennek a becsületes polgárnak a szavazócéduláját?

Cațavencu nem mozdul.

Kérem...!!! *(meglibbenti a levelet)*

Cațavencu az asztalnál kitölt egy szavazócédulát és átnyújtja a Polgárnak.

Megengedi? *(Elveszi)* „Agamițã Dandanache...” Bravó, Cațavencu úr, ön egészen jóhiszemű, derék ember...

- POLGÁR** *(Visszaveszi a szavazólapot)* Megyek! Má' nincs sok idő!
- ZOE** *(Kikíséri)* Higgye el kérem, bármikor számíthat a hálámra...
- POLGÁR** *(Nagyon sietve)* Erre most nincs idő... bezárják a választást!

A cédulát lobogtatva kimegy.

Zoe nagyon kedvesen egészen a kijáratig kíséri, visszafordul és fűzőjét megigazítva a levelet a keblei közé rejt, majd egyenesen Cațavencu felé tart. Aki Zoe minden egyes lépésére egy re jobban összeroskad. Mikor Zoe mereven megáll előtte, térdre rogy.

9. Jelenet

- CAȚAVENCU** Bocsánat, bocsánat...
- ZOE** *(Kacagva)* Állj fel! Férfi vagy, nem szégyelled megad? *(Durván)* Felállni!
- CAȚAVENCU** *(Szégyenkezve feláll)* Bocsásson meg...
- ZOE** *(Méltóságteljesen)* Maga rossz ember, és ezt bebizonyította. De én jó vagyok... és be fogom bizonyítani: Boldog vagyok! Már nem is érdekel, hogy ártani akart nekem, és nem tudott. Az Isten nem segítette meg, mert maga rossz; és mivel azt akarom, hogy rajtam mindig segítsen, mindig jó leszek, akárcsak most...
- CAȚAVENCU** *(Megalázottan)* Madám!...
- ZOE** Ne reszkessen! Becsületszavamra, megmenekült...
- CAȚAVENCU** Csókolom a kacsóit... és hódolatom...
- ZOE** Egy feltétellel: a választás után felvonulás lesz... maga fogja vezetni...
- CAȚAVENCU** *(Alázatosan és gyorsan)* Vezetem!

ZOE Elnökölni fog a városháza kertjében tartandó népünnepélyen...

CAȚAVENCU Elnökölök!

ZOE Mulatni fog a tömeggel!

CAȚAVENCU Mulatok!

ZOE És ide jön a többiekkel együtt és felköszönti a megválasztott képviselőt és a prefektust...

CAȚAVENCU Így lesz.

ZOE Megértettük egymást?

CAȚAVENCU Nagyon is!

ZOE Na, menj és foglald el a helyed az asztalfőn; légy ügybuzgó, hiszen nem ez volt az utolsó lehetőség a Tisztelt Házba!

CAȚAVENCU Asszonyom! Asszonyom! Madám Trahanache, kegyed egy angyal!...

ZOE Köszönöm, köszönöm, nagyon gáláns, de most siessen...

CAȚAVENCU Megyek, megyek és majd meglátja... nem fog csalódni bennem... Kézcsókom... csókolom a kacsóit!... *(Teljesen kábán, kiszalad)*

10. Jelenet

ZOE *(Egyedül) Álmodok, vagy ébren vagyok? (Leül egy székre, elolvassa a levelet, megcsókolja) Fănică! (Nevetve feláll, ismét elolvassa, és megcsókolja párszor, majd visszaül) Fănică! (Ideges síróroham, majd pillanatnyi szünet után mosolyogva feláll, megtörli a szemét, és mélyet sóhajt.) Kész!... Elmúlt!... Fănică! (Gyorsan kimegy a jobb oldali lépcsőn)*

11. Jelenet

TIPĂTESCU *(Egyedül, gyorsan érkezik) Megörült ez a Ghiță? A távíróhoz bolondít. Hülyít? Mi az Isten?... és Zoe... hol van Zoe, (Szétnéz, majd gyorsan jobbra ki.)*

12. Jelenet

TRAHANACHE Ó! Itt nálunk nagyon kegyetlen harc dúlt, mélyen tisztelt... óriási hacacaré volt...

DANDANACHE Ne isz mondja teszvér...

TRAHANACHE Képzelve csak el, az egyik faramuci paprikajancsi be akarta folyósolni Tipătescut... botrány... éppen Fănicát, a prefektust, egy...

DANDANACHE *(Nagyon figyelte, de nem érti) Na, igen-igen! Mert nem maga a prefektusz! Távolból rezesbanda hangjai: induló.*

TRAHANACHE Hogy összeugrassa velem és a családommal... fogja magát és fabrikál egy szerelemes levelet a prefektus, a Fănică nevében, és úgy leimitírozza az írását... de úgy, hogy esküdni lehetne rá... Na, ezt képzelje csak el, ezt az okirat-hamisítást!

DANDANACHE Na, ne bolondítszon meg öcémuram! Mert nálam igazándiból megtörtént az eszet...

Az induló közeledik.

TRAHANACHE Hogyhogy igazándiból?

DANDANACHE A levelecke tényleg az illetőé volt... Igen... az agglegényé...

TRAHANACHE Milyen agglegény?

DANDANACHE Vadisz, hogy nőtlen...

TRAHANACHE Kicsoda?

DANDANACHE Nem mondom meg kicoda!... de nagyon fontosz személyiség... de amikor szarokba szorítottam – hogy vagy a képviselőszék, vagy az Akna, ért engem? – hopsz! Már jött isz a szürgöny ide!...

TRAHANACHE Nem értem... (*Félre*) Nagyon kába még az utazástól... a postakocsi... a csengettyük

DANDANACHE (*Félre*) Nem valami észlény ez a prefektusz, már mászodszor meszélem a történetet, ész még mindig nem érti...

Az egész jelenet alatt, amíg be nem jön a tömeg, állandóan hallszik az induló és az éljenzés, egyre közeledve)

13. Jelenet

ZOE (*Jön a lépcsőn, Tipătescu követi, boldogok nem veszik észre a színen levőket*)
Na, így! Én, amint látod... (*Észreveszi Trahanachet és Dandanachet, hangot vált*) A vihar tehát elmúlt, prefektus úr! (*Leérnek*) Dandanache úr! Rögtön találunk...

DANDANACHE Épp meszélem a prefektusz úrnak, ész ő aszt mondta...

TIPĂTESCU A prefektus úrnak?

DANDANACHE Igen, a prefektusz úrnak! (*Trahanachera mutat aki Zoeval diskurál*)

ZOE (*Halkan*) Nos, bapuskám, hogy tetszik az új képviselő?

TRAHANACHE Okos, okos... de azt hiszem, egy kicsit ravasz!

DANDANACHE (*Tipătescunak*) Épp meszélte nekem az itteni eszeményeket a levélkével, a hamisítással...

Zoe összerezzen

... én meg meszélem az én eszetemről... mert nálam igazándiból megtörtént az agglegénnyel...

ZOE (*Odasiet*) Dandanache úr, megígérte, hogy nem említi ezt a históriát...

DANDANACHE Én megígértem? (*Gyorsan*) Mikor ígértem? Kinek ígértem? Mit ígértem? (*Hírtelen észébe jut*) Á, igen, igen! Többé nem... nem... szoha!

14. Jelenet

Brînzovenescu és Farfuridi néhány kimosdottabb, vidéki eleganciával öltözött választópolgárral jön le a lépcsőn; általános üdvözlés. A kapun át érkezik Ghiță civilben, Cațavencu, a Részeg Polgár, Ionescu és Popescu vezetvén a népiünnepélyt. Mindannyian ittasak, leginkább a Részeg Polgár, aki nagyokat nyel és folyton csuklik. Mögöttük meglehetősen részeg tömeg, zöld ágakkal és zászlókkal, sokuk kezében flaska. A házból az előbb említettek után szolgálgyerekek jönnek pezsgős üvegekkel. Ghiță miután megérkezett, leinti a zenekart. A pezsgőspoharokat szétosztják az előljáróknak. Tipătescu, Zoe, Trahanache és Dandanache baloldalt vannak:

FARFURIDI *(Kezében pezsgőspohár)* Emelem poharam képviselőnk Agamiță Dandanache úr egészségére! Éljen!

Éljenzés. Pristanda tust vezényel. Koccintanak, isznak.

DANDANACHE *(Kezében pohárral Zoe és Tipătescu biztatására középre lép)* Emelem a választók egészségére... akik tanuszágot tettek hazafiszágból... ész emelem... ..emelem poharam, hogy rám... *(Nem találja a kifejezést)* ízéltek, na... itt van a nyelvemen... csak nem látom kimondani, azazhogy, hogyiszmondják... Á! Megvan! ... rám ízéltek a vokszaikat; rám akinek a családja már nedvennóc óta mindig csak ízél a Tisztelt Házban, mint minden rendesz, részrenemhajló, pártsemleges román, vagy hodieszmondjam... mondhatnánk... végtére isz éljen!

Éljenzés, koccintás

TRAHANACHE *(Cațavencunak, aki melléje lépett)* Na, tehát így, he? Velünk, velünk együtt, mélyen tisztelt? Brávosz! Örvendek!

CAȚAVENCU Mélyen tisztelt Zaharia bátyám! A mai körülmények között a kis egyéni szenvedélyeknek el kell tűnniük!

TRAHANACHE Na, tudod mit? Ez már igen! Most már tetszel nekem! Brávosz! Isten éltesse!

Éljenzés koccintás.

CAȚAVENCU A mi mélyen tisztelt elnökünk, a teljesen pártsemleges Zaharia Trahanache bátyánk egészségére.

Éljenzés, koccintás. Zoe meglátja a tömegben a Részeg Polgárt és egy poharat visz neki.

POLGÁR A Zsoițika nassám egészségére, me' fiíinom Úri dáma!

Zoe melegen kezet szorít vele.

Cațavencu: *(Halkan Tipătescunak)* Bocsásson meg és szeressen engem! *(Áradozva)* Hisz mindketten szeretjük e hont!... és mindketten románok vagyunk... többé vagy kevésbé becsületesek!

Tipătescu nevet.

Szeretett prefektusunk egészségére. Éljen és virágozzon megvényk javára!

TRAHANACHE *(Elvesz egy poharat, és középre megy)* Nnnna, legyen egy ici-pici türelmük...
Én nem ismerek semmiféle prefektust! Nekem nincs prefektusom! Nekem
csak barátaim vannak! A Fănică egészségére! Éljen és munkálkodjon barátai
boldogságára! *(Megcsókolja Fănicát, aztán Zoet)*

*A prefektus kezet csókol Zoének. Éljenzés. Dandanache, Faruridivel, Brînzovenescuval a
választók körében gesztikulálva meséli az utazást; jobbra hátul Pristanda és a Részeg Polgár, a
zenekar és a tömeg; balra Trahanache, Zoe és Tipătescu; középen Cațavencu.*

CAȚAVENCU *(Nagyon ittas, a nyelve összegabalyodik, de egyre szenvedélyesebben)*
Tezsvéreim! Véreim!

Mindenki feléje fordul

Évszázados harcok után, melyek majdnem harminc évig tartottak, íme,
álmaink megvalósultak! Mert mik voltunk mi, még nemrég? A krimi háború
előtt? De harcoltunk és haladtunk: tegnap még sötétség, ma világosság!
Tegnap még vak-bigottság, ma liberál-szabadság! Íme, a haladás előnyei!
Íme, egy alkotmányos szisztéma jótéteményei!

Pristanda: Tisztára alkotmányos! Tus! Zene!

*A zenekar nagy erővel rákezd egy indulóra. Fergeteges éljenzés. A tömeg megmozdul.
Összecsókolóznak, és Cațavencu meg Dandanache körül forognak, akik ölelkezve állnak,
Dandanache gesztikulál az utazásra célozva. Zoe és Tipătescu félrehúzódva nézik a jelenetet.
Erre a képre gyorsan lezuhan a:*

Függöny.